หอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

บทที่ ๗

กระบวนการยุติธรรมทหารต่างประเทศ

๑. กระบวนการยุติธรรมทหารของประเทศออสเตรเลีย

ประวัติและที่มาของกฎหมายทหารของประเทศออสเตรเลีย

ทหารในกองทัพออสเตรเลียทุกคนนอกจากจะอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายทางบ้านเมืองแล้วยังจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฝ่ายทหารด้วย

กฎหมายทหารเป็นกฎหมายชุดหนึ่งหลายฉบับที่แตกต่างกับกฎหมายอื่น ใช้บังคับแก่ทหารในกองทัพบก และวางระเบียบกำหนดการประพฤติปฏิบัติของนายทหารและพลทหารทั้งในเวลาสงบและเวลาสงคราม มีอาชีพหลายอาชีพที่มีกฎหมายควบคุมบัญญัติให้ปฏิบัติตาม เช่น ทนายความ, แพทย์, การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์, ช่างบัดกรีต่อท่อ และข้าราชการพลเรือน กฎหมายทหารนั้นมีโช่กฎอัยการศึกซึ่งเป็นกฎหมายที่ทางราชการทหารใช้บังคับต่อพลเรือน

ประวัติของกฎหมายทหาร

เมื่อ ค.ศ. ๑๖๖๐ ในประเทศอังกฤษ พระเจ้าชาลส์ที่ ๒ ได้ก่อตั้งกองทหารประจำการขึ้นโดยทำเป็นพระราชกำหนด ซึ่งรัฐสภาไม่ได้รับรู้ สภาพการณ์เป็นอยู่เช่นนี้จนถึงสมัยของพระเจ้าวิลเลี่ยมและพระนางแมรี่ เมื่อรัฐสภาได้ผ่านพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาวินัยทหาร (The Mutiny Act)

ในปี ค.ศ. ๑๘๗๙ รัฐสภาของอังกฤษได้รวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ว่าด้วยการสงครามเข้าด้วยกัน ทำเป็นกฎหมายฉบับใหม่เรียกว่าพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยกองทัพ (Army Act) กฎหมายฉบับนี้เองเป็นที่มาขั้นมูลฐานของกฎหมายทหาร (Military Law) สำหรับสมาชิกในเครือจักรภาพอังกฤษ

ที่มาของกฎหมายทหารออสเตรเลีย

มาตรา ๖๘ แห่งธรรมนูญเครือจักรภพ บัญญัติว่า ..... "ให้ข้าหลวงใหญ่ผู้แทนองค์จักรพรรดินี เป็นผู้บัญชาการทหารเรือ และผู้บัญชาการทหารของประเทศเครือจักรภพ"

มาตรา ๕๑ แห่งธรรมนูญเครือจักรภพบัญญัติว่า ..... "ภายใต้ธรรมนูญนี้ รัฐสภามีอำนาจออกกฎหมายเกี่ยวกับความสงบ ความเรียบร้อยและการปกครองที่ดีของจักรภพดังต่อไปนี้ .....

(๖) กฎหมายการป้องกันจักรภพ และรัฐต่าง ๆ ทั้งทางบกและทางทะเล และกฎหมายควบคุมปกครองกำลังทหาร เพื่อธำรงรักษากฎหมายของจักรภพให้มีผล

และโดยการออกพระราชบัญญัติฉบับหนึ่ง เรียกชื่อว่า The Statute of Westminster Adoption Act ๑๙๔๒ (คือ พระราชบัญญัติให้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติเวสต์มินสเตอร์ ซึ่งประกาศใช้เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๑ ให้สิทธิแก่ประเทศราชเท่ากับประเทศอังกฤษเอง) รัฐสภาของออสเตรเลียจึงได้ออกกฎหมายให้ประเทศมีอำนาจปฏิบัติการทางทหารนอกอาณาเขตได้

๑. กฎหมายที่เกี่ยวข้องในกฎหมายทหารของออสเตรเลีย

ก่อนที่จะทำความเข้าใจในกฎหมายทหารออสเตรเลียจำเป็นต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทหารของออสเตรเลียอยู่บ้าง กฎหมายสำคัญที่ออสเตรเลียบัญญัติเอง ได้แก่

The Defence Act

The Naval Defense Act

The Air Force Act

๑.๑ The Defence Act เป็นกฎหมายทหารฉบับดั้งเดิมของออสเตรเลียออกใช้ในปี ค.ศ. ๑๙๐๓ (พ.ศ. ๒๔๔๖) คือหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญออสเตรเลียได้สองปี พระราชบัญญัติฉบับนี้นอกจากจะว่าด้วยการจัดตั้งกำลังทหารป้องกันประเทศแล้ว ยังกล่าวถึงการปกครองและวินัยของทหารเรือและทหารบกด้วย แต่ส่วนใหญ่ให้นำ The Naval Disclipline Act และ The Army Act ของอังกฤษ (The United Kingdom) มาใช้กับทหารเรือและทหารบกของออสเตรเลียตลอดจนเวลาที่อยู่ในประจำการ เฉพาะในเวลาสงบให้นำพระราชบัญญัติของอังกฤษดังกล่าว รวมทั้ง King's Regulations มาใช้ในเรื่องที่เกี่ยวกับองค์ประกอบ วิธีพิจารณาความ และอำนาจของศาลทหาร นอกจากนั้นข้อบังคับทหารเรือยังนำเอาบางตอนของ King's Regulation และ Admiralty Instructions ของอังกฤษมาใช้ด้วย

ต่อมาได้มี The Defence Act ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมให้นำ The Army Act ของอังกฤษมาใช้กับทหารบกออสเตรเลียในเวลาสงครามด้วย ไม่ว่าจะอยู่ในประจำการหรือไม่ และให้ใช้กับบุคคลสังกัดกองทัพบกที่กำลังปฏิบัติการอยู่นอกประเทศออสเตรเลีย ทั้งในเวลาสงครามและในเวลาสงบ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องการนำ The Army Act ของอังกฤษมาใช้กับทหารออสเตรเลีย โดยเฉพาะในเรื่องความรุนแรงและลักษณะของการลงโทษ

๑.๒ The Naval Defence Act ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๑๐ (พ.ศ. ๒๔๕๓) กำลังทหารเรือของออสเตรเลียได้ก่อตั้งขึ้นเป็นราชนาวีออสเตรเลีย จึงได้มีพระราชบัญญัติของทหารเรือเรียกว่า The Naval Defence Act ซึ่งความจริงก็คัดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับทหารเรือโดยเฉพาะออกมาจาก The Defence Act นั่นเอง นอกจากนั้นยังอ้างอิงบทบัญญัติของ The Defence Act อยู่อีกมาก ข้อสำคัญคือยังคงกำหนดให้นำ The Naval Disclipline Act, King's Regulation และ Admiralty Instructions ของอังกฤษมาใช้เหมือนเดิม รัฐบาลอังกฤษยืนยันว่าที่ต้องทำเช่นนี้ก็เพราะเหตุที่มีการนำเรือของราชนาวีออสเตรเลียไปใช้ในราชการของ

จักรภพ และมีการให้ยืมตัวนายทหาร เรือและบุคคลอื่น ๆ ของราชนาวีอังกฤษ ไปใช้ในราชนาวีออสเตรเลีย

๑.๓ The Air Force Act เมื่อกองทัพอากาศออสเตรเลีย ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ (พ.ศ. ๒๔๖๔) แล้ว รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ เรียกว่า Air Defence Bill ซึ่งเดินรอยตาม The Naval Denfence Act ถึงสองครั้งแต่ไม่สำเร็จ เพราะถูกคัดค้านว่ารัฐบาลเสนอให้นำ The Air Force ของอังกฤษมาใช้กับทหารอากาศออสเตรเลีย ทำนองเดียวกับที่ได้นำ The Naval Disciplines Act กับ The Army Act ของอังกฤษมาใช้กับทหาร เรือ และทหารบกออสเตรเลีย

ในที่สุดรัฐบาลต้องถอนร่างเดิมไปและเสนอร่างใหม่เรียกว่า The Air Force Act คราวนี้สำเร็จผล ได้รับอนุมัติให้ใช้เป็นกฎหมายได้ชั่วคราว พระราชบัญญัตินี้คือ The Defence Act เป็นหลัก และให้อำนาจส่วนราชการของกองทัพอากาศออกข้อบังคับแก้ไขดัดแปลงหลักนั้นได้ แต่มิได้บัญญัติให้นำ The Air Force Act ของอังกฤษมาใช้กับทหารอากาศออสเตรเลีย

ครั้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ อุบัติขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๓๙ ปรากฏว่าเกิดความยุ่งยากในเรื่องการปกครองทหารอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวินัย ในกรณีที่ทหารอากาศออสเตรเลียเข้าไปปฏิบัติการสมทบกับทหารบก และทหาร เรือของอังกฤษ กฎหมายอังกฤษครอบคลุมไปไม่ถึงทหารอากาศออสเตรเลีย เป็นการเหลื่อมล้ำกันอยู่ภายในหน่วยเดียวกัน ต่อมาในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๓๙ รัฐสภาจึงอนุมัติให้แก้ไข The Air Force Act ให้นำเอาบางตอนของ The Defence Act มาใช้กับทหารอากาศออสเตรเลีย และให้นำ The Air Force Act ของอังกฤษมาใช้ด้วย แต่ให้ออกข้อบังคับยกเว้นแก้ไขดัดแปลงได้

ข้อบกพร่องและผลเสียของการใช้กฎหมายทหารในระหว่างสงคราม และความซับซ้อนของกฎหมายว่าด้วยวินัย ซึ่งกว่าจะนำมาใช้แก้ปัญหาแต่ละเรื่องได้ก็ต้อง

อ่านกฎหมายและข้อบังคับทั้งของอังกฤษและของออสเตรเลียหลายฉบับ ทำให้ผู้พิพากษาชื่อ Reed เขียนรายงานเสนอแนะว่า "บรรดาความผิดต่อกฎหมายทหาร" และการลงโทษสำหรับการกระทำผิดเหล่านั้น ตลอดถึงเรื่องทั้งหลายที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีและลงโทษ ในความผิดต่อกฎหมายทหาร ควรจะรวมเข้าไว้ในกฎหมายฉบับเดียว และในประมวลกฎหมายนั้นควรมีหลักการซึ่งใช้ได้ทั้งในเวลาสงบและเวลาสงคราม"

ด้วยเหตุนี้จึงได้เริ่มมีการปรับปรุงกฎหมายทหารออสเตรเลีย รัฐมนตรีกลาโหมออสเตรเลียซึ่งสนับสนุนความคิดเห็นของ Reed เต็มที่ ได้กล่าวเน้นให้คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายทหาร ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงกลาโหม, กระทรวงทหารเรือ, ทหารบก, ทหารอากาศ, ผู้แทนกรมอัยการ เห็นความจำเป็นที่จะต้องรวมกฎหมายวินัยของสามกองทัพเข้าเป็นประมวล ซึ่งเป็นที่คาดกันว่าผลของการปรับปรุงจะออกมาในรูปนั้น ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวกับการปกครองของสามกองทัพนั้นคงจะแยกกันเป็นพระราชบัญญัติสำหรับแต่ละกองทัพ

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ออสเตรเลียคงรับเอา The Naval Discipline Act 1957 ของอังกฤษ ซึ่งใช้บังคับในวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๕๙ มาใช้กับทหารเรือออสเตรเลีย (ตามมาตรา ๓๔, ๓๖ ของ The Naval Defence Act ของออสเตรเลีย) สำหรับทหารบกขณะนี้ได้นำ The Army Act 1955 ของอังกฤษมาใช้ ส่วนทหารอากาศได้แก่ The Air Force Act 1955 ของอังกฤษ

๒. <u>หลักทั่วไปของศาลทหารของออสเตรเลีย</u> ก่อนอื่นควรทำความเข้าใจว่าราชการทหารของออสเตรเลียนั้นทหารเรือเป็นแบบอย่างของทหารบก และทหารอากาศ เพราะฉะนั้นจะได้กล่าวถึงทหารเรือมากกว่าทหารบก และทหารอากาศ ซึ่งความจริงทั้งสามกองทัพก็มีแนวอย่างเดียวกัน ต่างกันก็แต่ในรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น

ตาม คอมมอน ลอว์ บุคคลที่เข้าสังกัดในกองทัพใด ๆ ยังคงมีสภาพเป็นพลเรือนอยู่ต่อไปมิได้สิ้นสุดลง ตำแหน่งหน้าที่ราชการของเขาเพียงแต่ครอบสภาพ

ความเป็นพลเรือนอยู่อีกชั้นหนึ่ง แต่หาได้ลบล้างความเป็นพลเรือนไม่ ดังนั้นเมื่อไปกระทำผิดกฎหมายของฝ่ายพลเรือน ศาลพลเรือนก็มีอำนาจพิจารณาพิพากษาความผิดนั้นได้ แต่ทหารที่ถูกศาลทหารหรือศาลวินัย (Disciplinary Court หรือ Summary Trial) ทหารเรือต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรซึ่งถูกฟ้องว่ากระทำผิดอาจถูกพิจารณาพิพากษาลงโทษโดยนายทหารผู้บังคับบัญชาเรือที่ที่ตั้งหน่วยทหารเรือที่ผู้กระทำผิดสังกัดอยู่ในขณะกระทำผิดหรือในขณะพิจารณาก็ได้ การพิจารณาเช่นนี้เรียกว่า Summary Trial แต่ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิตจะพิจารณาโดย Summary Trial ไม่ได้ ผู้มีอำนาจพิจารณาคดีโดย Summary Trial นี้ ไม่มีอำนาจลงโทษปลดหรือจำคุกจำเลยเกินกว่า ๓ เดือน ตัดสินปล่อยตัวหรือลงโทษเสร็จสิ้นไปแล้ว ศาลพลเรือนไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาในความผิดเดียวกันนั้นได้อีก (มาตรา ๑๒๙ ของ The Naval Discipline Act) เมื่อตีความกลับกันแล้ว ศาลทหารย่อมไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาความผิดที่ศาลพลเรือนได้พิจารณาพิพากษาแล้วเช่นกัน

อย่างไรก็ตามทหารย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบยิ่งกว่าพลเรือน เช่น การละทิ้งหน้าที่ หรือขัดคำสั่ง ถ้าเป็นพลเรือนกระทำก็เป็นเพียงผิดสัญญาหรือละเมิดเท่านั้น แต่ทางทหารเป็นการผิดอาญาทหาร เช่นการทำร้ายผู้ใหญ่เหนือตน อาจเป็นความผิดเล็กน้อยทางพลเรือน แต่ทางทหารมีโทษหนักทั้งในเวลาสงบและเวลาสงคราม ความผิดทางวินัยเช่นที่กล่าวมานี้จึงต้องให้ศาลทหารซึ่งมีความรู้ความสามารถที่จะดำเนินการกับความผิดเหล่านั้นได้ดีกว่าศาลพลเรือนเป็นผู้พิจารณาลงโทษ

สำหรับทหารเรือ ศาลทหารเรือ (Naval Tribunal) มีอำนาจพิจารณาและลงโทษได้อย่างฉับพลันในความผิดทางฝ่ายพลเรือนทุกอย่าง ไม่ว่าจะกระทำภายในประเทศออสเตรเลียหรือที่อื่นใด (เทียบได้กับศาลอาญาศึกของไทย) เว้นแต่ความผิด ๕ อย่างที่กระทำบนฝั่งภายในประเทศออสเตรเลีย คือ

Treason

Murder

Manslaughter

Treason - Felong

Rape

ความผิดทั้ง ๕ อย่างนี้จะอยู่ในอำนาจของศาลเรือ (Naval Tribunal) เฉพาะในกรณีที่กระทำในเรือนอกประเทศออสเตรเลียเท่านั้น ถ้ากระทำบนฝั่งในประเทศออสเตรเลียหรือที่กระทำในเรือในกรมกองทหารเรือที่อยู่ในประเทศออสเตรเลียต้องอยู่ในอำนาจศาลพลเรือน

คำว่า "Naval Law " หมายถึงกฎหมายที่มีอยู่ใน

ก. คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ทหาร (อังกฤษ)

ข. The Naval Discipline Act (อังกฤษ

ค. ระเบียบทั่วไป (ได้แก่ Queen's Regulations และ Admiralty Instructions ของอังกฤษ)

ง. Naval Case Law ได้แก่คำตัดสินของกระทรวงทหารเรือ (Admiralty และสภากองทัพเรือ (Naval Board) ในเรื่องการตีความใน The Naval Discipline Act หรือใน Queen's Regulations หรือในเรื่องการนำ Naval Law หรือประเพณีทหารเรือไปใช้กับข้อเท็จจริงบางเรื่อง

The Naval Discipline Actและข้อบังคับที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ถึงแม้ว่าศาลทหารเรือ (Naval Tribunal) เป็นผู้ใช้จะต้องตีความและมีผลบังคับเช่นเดียวกับกฎหมายอาญาธรรมดาของอังกฤษ

กฎหมายอาญาของอังกฤษเองนั้นขึ้นอยู่กับ

๑) Common Law

๒) Statute Law (พระราชบัญญัติ)

๓) Case Law (คำพิพากษาบรรทัดฐาน)

เพราะฉะนั้นการศึกษา Naval Law จึงต้องศึกษากฎหมายอาญาของพลเรือนควบกันไปเพื่อให้มีความรู้ในเรื่อง

(๑) กฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐาน

(๒) หลักการของวิธีพิจารณาความ

(๓) วิธีจัดการกับความผิดต่อกฎหมายธรรมดา ซึ่งน่าจะถูกพิจารณาโทษโดย

๒.๑ บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร

บุคคลจะถูกศาลทหารเรือ (Naval Court - Martial) หรือ Summary Trial พิจารณาโทษก็ต่อเมื่อมีเขตอำนาจที่จะกระทำได้เกี่ยวกับ :-

ก. ตัวบุคคลผู้นั้น

ข. สถานที่ที่ความผิดที่กล่าวหาได้กระทำลง

ค. เวลาที่จะต้องดำเนินคดีแก่จำเลย

บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารเรือ ได้แก่นายทหารทุกนายในบัญชีรายชื่อนายทหารประจำการของกองทัพเรือ และนายทหารเรือประจำการทุกนายของกองทัพเรือ นอกจากนี้ยังมีบุคคลประเภทอื่น ๆ อีก คือ

๑) นายทหารตามบัญชีฉุกเฉินที่ถูกเรียกเข้าปฏิบัติหน้าที่

๒) นายทหารและทหารเรือกองหนุนยามฉุกเฉิน เมื่อถูกเรียกเข้ารับราชการหรือในระหว่างฝึก

๓) บุคคลสังกัดกองทัพเรือของประเทศในเครือจักรภพหรือของต่างประเทศที่กำลังฝึกในเรือ หรือที่ตั้งของหน่วยทหารเรือ ฯลฯ

๔) ทหารเรือหญิง

๕) อนุศาสนาจารย์ในกองทัพเรือออสเตรเลีย

๖) ทหารนาวิกโยธิน ซึ่งอยู่ในเรือรบหรือที่ตั้งใด ๆ ของหน่วยทหารเรือ แต่บุคคลประเภทนี้ยังขึ้นอยู่กับ The Army Act ด้วยอีกทางหนึ่ง

๗) บุคคลสังกัดกองทัพของประเทศในเครือจักรภพตามที่บัญญัติไว้ใน (Visiting Forces) Act 1963

๘) ผู้โดยสารพลเรือน ตามที่กำหนดไว้ใน Queen's Regulations และ Admiralty Instructions 1816

๙) บุคคลสังกัดกองทัพบก หรือกองทัพอากาศ เมื่อได้รับคำสั่งให้ไปประจำอยู่กับกองทัพเรือ

๒.๒ เขตอำนาจเกี่ยวกับสถานที่ ความผิดทางทหารเรือ หรือทางอาญา ซึ่งบุคคลที่ขึ้นอยู่ภายใต้บังคับของ Naval Discipline Act เป็นผู้กระทำ อาจถูกพิจารณาลงโทษโดยศาลทหารเรือ ไม่ว่าจะกระทำภายในประเทศออสเตรเลียหรือที่อื่นใด เว้นแต่ความผิด ๕ อย่างดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

๒.๓ ปัญหาเรื่องเขตอำนาจซ้อนกับพลเรือน เมื่อเขตอำนาจซ้อนกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ในความผิดทางอาญาซึ่งกระทำบนฝั่งในประเทศออสเตรเลีย กล่าวโดยทั่วไปแล้ว The Commissioner of Police จะเป็นผู้รับผิดชอบในการชี้ขาดโดยปรึกษาหารือกับผู้บังคับการเรือว่าจำเลยจะถูกฝ่ายพลเรือนดำเนินคดี หรือจะมอบตัวให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเรือ และหลักการทั่วไปที่มักปฏิบัติกันก็คือ ถ้าเป็นความผิดที่มีบุคคลพลเรือนหรือทรัพย์สินของพลเรือนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ให้ศาลพลเรือนพิจารณา ส่วนความผิดนอกจากนั้นให้ Naval Tribunal พิจารณา แต่หลักการนี้ก็มีข้อยกเว้นอยู่สอง, สามข้อ คือ

๑) ถ้าผู้ต้องหาเป็นทหารเรือมีพลเรือนร่วมกระทำผิดด้วย ตามปกติทั้งสองคนจะถูกพิจารณาโดยศาลอาญาพลเรือน (ของไทยก็เช่นเดียวกัน)

๒) ถ้าผู้ต้องหาได้รับคำสั่งด่วนให้ไปราชการต่างประเทศ ผู้ต้องหาอาจจะถูกมอบตัวให้แก่ฝ่ายทหารเรือ เว้นแต่จะเป็นความผิดอุกฉกรรจ์

๓) ถ้าผู้ต้องหาอยู่ในระหว่างประจำหน้าที่ในขณะนั้น และความผิดที่เขากระทำเป็นการเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ด้วยแล้ว โดยปกติเขาจะถูกมอบตัวให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเรือ (เช่นเดียวกับของไทย)

๒.๔ เขตอำนาจในด้านเวลา บุคคลที่กระทำความผิดขณะที่ตนยังขึ้นอยู่ภายใต้บังคับของ Naval Discipline Act แต่ต่อมาพ้นไปไม่ขึ้นอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายดังกล่าว กฎหมายทหาร อาจถูกจับควบคุมตัวและพิจารณาโทษโดยศาลทหารสำหรับความผิดนั้น โดยมีเงื่อนไขว่าการพิจารณาคดีต้องเริ่มต้นภายในสามเดือนหลังจากที่ผู้ต้องหาหลุดพ้นไปอยู่กับกฎหมายทหาร

บุคคลที่ยังขึ้นอยู่กับกฎหมายทหารต่อไปจักต้องถูกดำเนินคดีภายในสามปีนับจากวันกระทำความผิด โดยไม่รวมเวลาในระหว่างที่บุคคลผู้นั้นตกเป็นเชลยศึกหรือขาดราชการโดยผิดกฎหมาย (ของไทยเรานั้นไม่ได้กำหนดเงื่อนเวลาไว้ว่าต้องเริ่มคดีภายในกำหนด ของเราพิจารณาว่าขณะกระทำนั้นอยู่ในฐานะอะไร อยู่ในอำนาจทหารหรือไม่เท่านั้น)

เขตอำนาจในด้านเวลามีข้อยกเว้นสองข้อ คือ

๑) หลักดังกล่าวไม่ใช้กับความผิดก่อกำเริบหรือขัดขืนคำสั่งและละทิ้งหน้าที่

๒) ความผิดฝ่ายพลเรือนที่กระทำนอกประเทศออสเตรเลีย อาจถูกพิจารณาในเวลาใดก็ได้ ถ้าได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีกรมอัยการ

ผู้ต้องหาที่ออกไปจากกองทัพเรือแล้ว จะนำมาดำเนินคดีใน Summary Trial หรือศาลวินัยไม่ได้ ต้องดำเนินในศาลทหาร (Court - Martial) เท่านั้น นอกจากนั้นอายุความสามปีนี้ต้องสะดุดหยุดอยู่ในระหว่างที่ผู้ต้องหาไปต่างประเทศ

๒.๕ หน้าที่โจทก์ เมื่อเป็นที่แน่นอนว่าความผิดของผู้ต้องหามีการสอบสวนและตกลงให้ฟ้องศาลทหารแล้ว ผู้เป็นโจทก์ต้องพิจารณาอีกครั้งว่าความผิดที่กล่าวหานั้นอยู่ในเขตอำนาจแล้วจึงร่างฟ้อง เมื่อร่างฟ้องเสร็จแล้วก็ต้องร่างบรรยายฟ้องต่างหากเรียกว่า Circumstantial Letter แล้วทำสรุปพยานหลักฐาน Summaries of Evidence พร้อมทั้งบัญชีระบุพยานของกลางส่งผู้มีอำนาจตั้งศาลทหารต่อไป

ฟ้อง (Charge Sheet) วิธีร่างฟ้องก็มีหลักเหมือนของไทยเรา คือ ต้องมีองค์ประกอบความผิดครบถ้วน และพยายามใช้ถ้อยคำในตัวบทกฎหมาย กับต้องแยกข้อหาออกเป็นข้อ ๆ ไป เมื่อร่างเสร็จลงชื่อโจทก์แล้ว ผู้มีอำนาจตั้งศาลจะลงชื่อกำกับด้วย

Circumstantial Letter คือการบรรยายฟ้องนั่นเอง มีรายละเอียดที่ลำดับเหตุการณ์แวดล้อมอันแสดงให้เห็นลักษณะความผิดและขอบเขตตามที่เกิดขึ้นจริงของความผิด เมื่อร่างเสร็จลงชื่อโจทก์แล้ว ใส่ซองส่งไปยังผู้มีอำนาจตั้งศาลพร้อมฟ้อง เพื่ออ่านและตัดสินใจว่าจะสั่งตั้งศาลหรือไม่ ถ้าสั่งตั้งศาลก็ส่งสำเนาให้จำเลยเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงที่กล่าวหา ส่วนศาลนั้นไม่ได้รับสำเนาฟ้อง แต่จะทราบข้อความดังกล่าวในเมื่อตุลาการพระธรรมนูญอ่านให้ฟังในวันนัดพิจารณา

สรุปพยานหลักฐาน (Summaries of Evidence) ผู้ทำสรุปต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตร ผู้รับผิดชอบ ถ้าเป็นโจทก์ทำเองได้ก็ยิ่งดี สรุปพยานหลักฐานนี้มีทั้งพยานของผู้กล่าวหาและของฝ่ายผู้ต้องหา วิธีทำคือให้พยานบอกข้อเท็จจริงอย่างชัดเจนเท่าที่จะทำได้ แล้วสรุปลงเป็นข้อสั้น ๆ ข้อละหนึ่งหรือสองบรรทัด สรุปคำพยานนี้ต้องแยกคนละแผ่นและให้พยานลงชื่อทุกแผ่น ประโยชน์ของสรุปนี้คือสำหรับให้พยานได้ท่องเพื่อไปให้การในศาล ช่วยเป็นแนวทางสำหรับโจทก์ซักถามพยาน และช่วยให้ตุลาการพระธรรมนูญได้ทราบข้อเท็จจริง เมื่อจ่าศาลส่งสรุปนี้ให้จำเลย จ่าศาลจะแจ้งให้จำเลยทราบด้วยว่าสรุปนั้นมิได้มีรายละเอียดซึ่งพยานแต่ละปากจะให้การต่อศาล

การแต่งตั้งตุลาการ ผู้มีอำนาจตั้งศาลต้องตั้งตุลาการสำรองไว้ด้วย ตุลาการต้องรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี สำหรับศาลทหารเรือต้องมียศเรือเอกขึ้นไป และต้องแต่งตั้งจากเรือมากกว่าหนึ่งลำ หรือจากหน่วยทหารมากกว่าหนึ่งหน่วย (ศาลทหารไทยเราไม่ได้กำหนดว่าตุลาการศาลทหารจะต้องรับราชการมานานกี่ปี เพียงระบุว่าเป็นนายทหารสัญญาบัตรประจำการส่วน ชั้น ยศ นั้นต้องแล้วแต่ชั้นศาล)

๒.๖ ศาลทหาร

เท่าที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องนั้นยังไม่มีศาล เมื่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งศาลได้ตรวจฟ้องแล้วเห็นควรตั้งศาลจึงสั่งตั้งศาล การดำเนินคดีของศาลทหารออสเตรเลียมี ๒ ชั้น คือ

๑) ชั้นต้น ได้แก่การดำเนินคดีใน

ก. General Court - Martial

ข. District Court - Martial

ค. Disciplinary Court

ก. General Court - Martial มีอำนาจพิจารณาคดีไม่จำกัดตัวบุคคล แต่มีความผิดซึ่งไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาอยู่ ๕ อย่าง ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มีตุลาการ ๕ นายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา (ศาลนี้เทียบได้กับศาลทหารกรุงเทพของไทย)

ข. Disctict Court - Martial มีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะนายทหารประทวนและพลทหารเท่านั้น และลงโทษจำคุกได้ไม่เกิน ๒ ปี มีตุลาการ ๓ นาย เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา (เทียบได้กับศาลจังหวัดทหารของไทย)

ค. Disciplinary Court เป็นศาลของทหารเรือสำหรับพิจารณาคดีนายทหารยศตั้งแต่นาวาตรีลงมา มีตุลาการอย่างน้อย ๓ นาย อย่างมาก ๕ นาย เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา และอย่างน้อยต้องมีนายทหารที่มียศไม่ต่ำกว่านาวาโทอยู่ในองค์คณะด้วย ทหารซึ่งสั่งให้มีการพิจารณาคดีใดไม่อาจร่วมเป็นตุลาการนั่งพิจารณาคดีนั้นได้ (เทียบได้กับศาลมณฑลทหารของไทย เพียงแต่ศาลมณฑลทหารนั้นมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นคดีที่จำเลยมียศชั้นนายพลหรือเทียบเท่า)

นอกจากนี้ยังมี Summary Trial สำหรับพิจารณาความผิดเล็กน้อย เช่น หนีราชการ ประพฤติตนไม่สมควร เป็นต้น และสำหรับนายทหารเรือมี Naval Tribunal ซึ่งให้อำนาจแก่ผู้บังคับการเรืออย่างกว้างขวางที่สุด โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในเมื่อการกระทำผิดเกิดขึ้นบนเรือที่อยู่นอกประเทศออสเตรเลีย ความจริง Naval Tribunal นี้ไม่ถือกันว่าเป็นศาลทหาร เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าคดีขึ้นศาลทหารเรือในปีหนึ่ง ๆ น้อยกว่าทหารบกและทหารอากาศ (ของไทยเราเทียบได้กับศาลประจำหน่วยทหาร ซึ่งเป็นศาลทหารที่ตั้งขึ้นตามหน่วยทหารที่มีกำลังทหารไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพันที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักร หรือกำลังเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่นอกราชอาณาจักร)

๒) ชั้นอุทธรณ์ คดีที่ร้องคัดค้านคำพิพากษาของศาลทหารชั้นต้นอาจส่งไปยังสภากองทัพนั้น ๆ เพื่อพิจารณาแก้ไขคำพิพากษา ส่วนคดีที่มีโทษหนักอาจอุทธรณ์ไปยังสภาขุนนาง (House of Lords) ในกรุงลอนดอน และเป็นอันถึงที่สุด อย่างไรก็ตามในการปรับปรุงกฎหมายทหารดังกล่าวมาข้างต้น ได้มีการเสนอให้มีศาลอุทธรณ์ทหารของออสเตรเลีย (The Court - Martial Appeal Tribunal) ขึ้นด้วย เพื่อให้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ทหารได้ยกมาตรฐานของศาลทหารให้สูงขึ้นและให้เข้ารูปเดียวกันทุกศาลทหาร (ของไทยเรานั้นอุทธรณ์ไปยังศาลทหารชั้นกลางเท่านั้น ซึ่งศาลนี้มีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้นทั้งหมด)

การจัดที่นั่งในศาลทหาร ตามปกติจัดตามแบบดังนี้ คือ

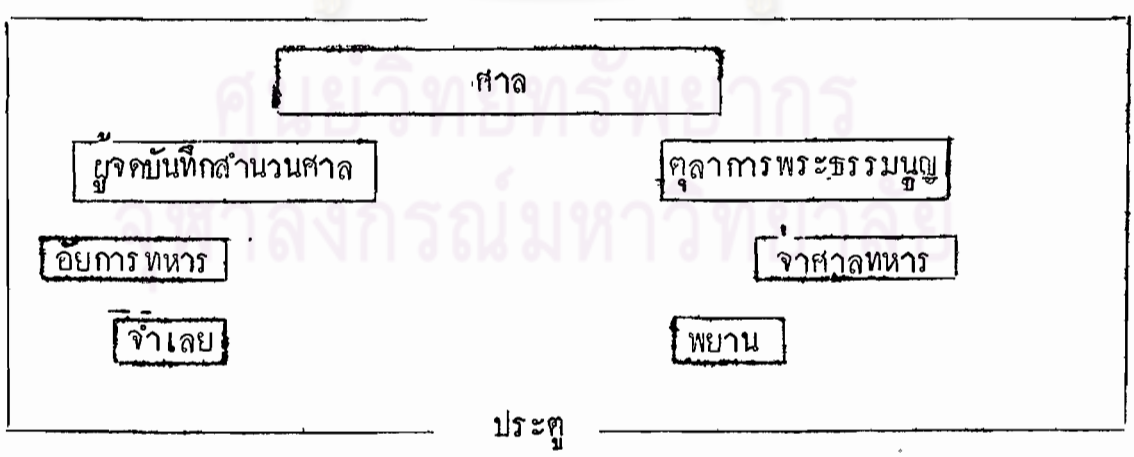

ศาลทหารอากาศที่ Point Cook ที่เมลเบอร์นมีห้องบันทึกเสียงกั้นมิดชิดอยู่ตรงมุมขวาล่างของแผนผังข้างบนและมีกระจกกรุฝาเพื่อให้พนักงานบันทึกเสียงเห็นเหตุการณ์ในศาลได้อย่างทั่วถึง

๒.๗ <u>การพิจารณาพิพากษาคดี</u> ศาลทหารต้องพิจารณาคดีโดยเปิดเผย เว้นแต่กรณีเพื่อรักษาความปลอดภัย จึงพิจารณาลับ ในวันนัดพิจารณาตุลาการพระธรรมนูญจะมาถึงศาลพร้อมกับจ่าศาลก่อนเวลานัก เพื่อตรวจตราความเรียบร้อย เมื่อตุลาการศาลทหารมาครบแล้วให้ทุกคนเข้านั่งประจำที่ตามลำดับอาวุโส ตุลาการสำรองยืนอยู่ ประธานตุลาการกดกระดิ่งให้เจ้าหน้าที่ศาลนำพยานเข้ามาในศาล ต่อจากนั้นประธานกล่าวเปิดศาลและสั่งให้นำตัวจำเลยเข้าศาล

นายทหารฝ่ายสารวัตรนำตัวจำเลยเข้ามายืน ผู้ช่วยจำเลย Accused's Friend ตามจำเลยเข้ามา จ่าศาลประกาศชื่อ Accused's Friend ให้ประธานตุลาการทราบ ครั้นแล้วโจทก์และทนายจำเลยเข้ามาพร้อมกับพนักงานบันทึกเสียงหรือจดชวเลข ประชาชน และนักหนังสือพิมพ์

จ่าศาลอ่านคำสั่งตั้งศาลดัง ๆ เมื่ออ่านถึงชื่อตุลาการทหารผู้ใด ผู้นั้นขานรับ

จ่าศาลอ่านชื่อนายทหารที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานและตุลาการทหาร แล้วถามอัยการกับจำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่

ตุลาการพระธรรมนูญให้ประธานและตุลาการทหารปฏิญาณตนทีละคน ถอดหมวกยืน

ประธานให้ตุลาการสำรองออกจากศาลไป

ประธานให้ตุลาการพระธรรมนูญปฏิญาณตน

ตุลาการพระธรรมนูญให้จ่าศาล และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ปฏิญาณตนแล้วทุกคนนั่ง เว้นแต่จำเลยและนายทหารฝ่ายสารวัตร

จ่าศาลถามคู่ความทั้งสองฝ่ายว่าจะคัดค้านผู้บันทึกเสียงหรือจดชวเลขหรือไม่ แล้วให้พนักงานดังกล่าวปฏิญาณตน

จ่าศาลรายงานว่าจำเลยได้รับสำเนาฟ้องและเอกสารประกอบไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมงก่อนการพิจารณาคดีแล้ว

ตุลาการพระธรรมนูญอ่านหัวข้อเรื่องของฟ้อง และถามจำเลยว่าเป็นบุคคลที่มีชื่อในฟ้องจริงหรือไม่ กับถามว่ารูปร่างลักษณะและคำกล่าวอ้างที่ว่าจำเลยขึ้นอยู่กับกฎหมายทหารในเวลาที่ระบุในฟ้องนั้นถูกต้องหรือไม่

ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพในฟ้องข้อใด ตุลาการพระธรรมนูญต้องซักถามให้แน่ชัดว่าจำเลยเข้าใจข้อหา และผลที่จะเกิดจากการรับสารภาพ

ที่กล่าวมาแล้วนี้ถ้ามีการคัดค้านในตอนใด ศาลจะเลื่อนการพิจารณา

ถ้าจำเลยปฏิเสธ ศาลจะถามว่าจะขอร้องให้ศาลเลื่อนเพราะดำเนินการกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง เป็นการเสียหายแก่จำเลย หรือจำเลยมีเวลาเตรียมตัวสู้คดีไม่พอหรือไม่

ต่อจากนั้น โจทก์จะแถลงเปิดคดี และเรียกพยานโจทก์เข้ามาในศาลสาบานตัว แล้วซักถามจำเลยถามค้าน โจทก์ถามจริง เมื่อหมดพยานโจทก์แล้วโจทก์แถลงปิดคดี การสืบพยานจำเลยก็กระทำเช่นกัน เสร็จการสืบพยานทั้งสองฝ่ายแล้ว ตุลาการพระธรรมนูญจะสรุปพยานหลักฐานและชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแก่ตุลาการทหาร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับปรึกษาหารือต่อไป เสร็จแล้วประธานตุลาการจะสั่งพักการพิจารณาทุกคนออกไปจากศาลเหลืออยู่แต่คณะตุลาการ

คณะตุลาการทหารทำหน้าที่คล้ายลูกขุน คือพิจารณาว่าจำเลยมีความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยลงคะแนนเสียงด้วยวาจา และให้เป็นไปตามคะแนนเสียงส่วนข้างมาก เว้นแต่คดีมีโทษประหารชีวิตสถานเดียว ถ้าได้คะแนนเสียงเท่ากัน ต้องปล่อยตัวจำเลยพ้นข้อหาไป แต่สำหรับคำพิพากษาให้ประหารชีวิตต้องได้คะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ ถ้าไม่เป็นเอกฉันท์แต่เสียงข้างมากไปในทางให้ประหารชีวิต ต้องยุบศาลแล้วตั้งศาลพิจารณาใหม่

ถ้าปรากฏว่าศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิด และศาลมีทางเลือกว่าจะลงโทษประหารชีวิตหรือโทษที่เบากว่านั้นก็ได้ คำพิพากษาที่ให้ประหารชีวิตก็ต้องมีคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์เช่นกัน

เมื่อประชุมปรึกษาเสร็จแล้วประธานจะสั่งเปิดศาลต่อไป และแจ้งให้จำเลยทราบว่า คณะตุลาการมีมติว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่มีความผิด ถ้ามีมติว่าจำเลยมีความผิด โจทก์จะอ่านประวัติของจำเลย เพื่อประกอบการพิจารณาในการวางโทษ แล้วศาล

จะปิดอีกครั้งเพื่อปรึกษาวางโทษจำเลย เมื่อลงมติแล้วจึงเปิดศาลอีกครั้ง แจ้งให้จำเลยทราบว่าลงโทษจำเลยอย่างไร เป็นการพิพากษาด้วยปากเปล่า แล้วประธานก็บันทึกคำพิพากษาไว้ในสำนวนเป็นอันเสร็จการพิจารณาพิพากษา

๒.๘ <u>อำนาจของสภากองทัพในการแก้ไขคำพิพากษา</u>

สภากองทัพมีอำนาจตรวจแก้ไขคำพิพากษา (Power to review finding and sentence) ของศาลทหารทุกศาล โดยรับคำแนะนำกฎหมายจาก Judge Advocate General ในคดีที่คู่ความโต้แย้งกัน และรวมทั้งในคดีที่จำเลยรับสารภาพแต่มีข้อกฎหมายที่น่าสนใจด้วย

สภากองทัพมีอำนาจที่จะยก (annul) หรือ แก้ (modify) คำพิพากษาที่กำหนดโทษใด ๆ ได้ เว้นแต่คำพิพากษาให้ประหารชีวิต และมีอำนาจวางโทษใหม่ให้น้อยกว่าเดิมได้ แต่จะวางโทษใหม่ให้หนักกว่าโทษเดิมไม่ได้ สภากองทัพมีอำนาจตั้งนายทหารยศพลจัตวาขึ้นไปใช้อำนาจแทนในการแก้ไขคำพิพากษาของศาลทหารชั้นต้น

๒.๙ <u>การอนุมัติคำพิพากษา</u> (Confirmation) เมื่อศาลทหารออสเตรเลียพิพากษาแล้วไม่ต้องมีผู้อนุมัติคำพิพากษา

๓. <u>บุคคลสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทหารของออสเตรเลีย</u>

ตามรัฐธรรมนูญของประเทศออสเตรเลีย กองทัพเรือ กองทัพบก และกองทัพอากาศ ต่างก็เป็นกระทรวง (Department) เช่นเดียวกับกระทรวงป้องกันประเทศ Department of Defence มีรัฐมนตรีรับผิดชอบเต็มที่ต่อรัฐสภาในการปกครองกองทัพนั้น ๆ ในทางปฏิบัติรัฐมนตรีมีอำนาจสูงสุด แต่ตามมาตรา ๖๘ แห่งรัฐธรรมนูญ มอบตำแหน่งจอมทัพ (Commander - un - Chief) ให้แก่ข้าหลวงใหญ่ (Governer - General) ซึ่งเป็นผู้แทนพระองค์ของพระบรมราชินีแห่งอังกฤษ อย่างไรก็ตามข้าหลวงใหญ่ต้องใช้อำนาจบังคับบัญชาให้เป็นไปตามหลักการของรัฐบาลที่รับผิดชอบ คือปฏิบัติตามคำแนะนำของรัฐมนตรีนั่นเอง แต่ละกองทัพมีสภากองทัพ มีหน้าที่ควบคุมและปกครองดูแลกิจการทั้งหลายที่เกี่ยวกับกองทัพให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีสั่งการ

เจ้าหน้าที่สำคัญในสายวิทยาการพระธรรมนูญได้แก่ Directors of Legal Services กับ Judge Advocate Generals ทั้งสองตำแหน่งนี้มีทั้งกองทัพเรือ กองทัพบก และกองทัพอากาศ ตำแหน่งแรกเป็นตำแหน่งนายทหารประจำการ ปัจจุบันนี้ของทหารเรือเป็นนาวาโท ทหารบกเป็นพันเอก และทหารอากาศเป็นนาวาอากาศเอก ส่วนตำแหน่งหลังเป็นข้าราชการพลเรือน และบางคนก็มียศเป็นนายทหารด้วย เช่นของทหารอากาศปัจจุบันนี้มียศเป็นพลอากาศจัตวา

งานในหน้าที่ของ Directors of Legal Services ของกองทัพเรือ กองทัพบก และกองทัพอากาศ ไม่แตกต่างกันในสาระสำคัญเท่าใดนัก คงแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น สำหรับ Directors of Legal Services ของกองทัพเรือได้แก่

๑) <u>ด้านวินัย</u> ได้แก่งานที่เกี่ยวกับวินัยทหารเรือ ศาลทหาร การสอบสวนทางวินัย การลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์ เป็นต้น

๒) <u>ด้านกฎหมาย</u> ได้แก่งานในหน้าที่กรรมการปรับปรุงกฎหมาย และให้คำแนะนำในเรื่องข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมายใหม่ และการแก้ไขกฎหมาย เป็นต้น

๓) <u>ฝึกอบรม</u> ได้แก่การฝึกอบรมด้านกฎหมายแก่นายทหาร การบรรยายและสอบความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทหารเรือ วิธีพิจารณาความในศาลทหาร และกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น

๔) <u>ทั่วไป</u> ได้แก่การปกครองนายทหารกฎหมายที่เป็นทหารกองหนุน ปัญหากฎหมายเบ็ดเตล็ดที่เกี่ยวกับทหารเรือ เช่น เรื่องคำสั่งศาล หนี้สิน การฟ้องร้อง การเรียกค่าเสียหาย เป็นต้น

ส่วนของกองทัพบกและกองทัพอากาศแบ่งงานอย่างกว้าง ๆ เป็นงานร่างกฎหมาย ให้คำแนะนำงานด้านการปกครองเกี่ยวกับกฎหมาย การพิมพ์ การวิจัย และงานธุรการ

ส่วนงานในหน้าที่ของ Judge Advocate Generals คล้ายกันทั้งสามกองทัพ สำหรับ Judge Advocate Generals ของกองทัพเรือ ได้แก่

(๑) ให้คำแนะนำสภากองทัพเรือในเรื่องกฎหมาย

(๒) พิจารณาและรายงานสภากองทัพเรือในเรื่องกระบวนการพิจารณาของศาลทหาร หรือศาลวินัย

(๓) พิจารณาและรายงานสภากองทัพเรือ ในเรื่องอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาของศาลทหาร หรือศาลวินัย

(๔) จัดเตรียมคำชี้ขาดและความเห็นให้แก่สภากองทัพเรือเกี่ยวกับกฎหมายทหารเรือตามที่เหมาะสม

(๕) พิจารณาและรายงานสภากองทัพเรือ ในเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับกองทัพเรือตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. <u>กระบวนการยุติธรรมทหารของประเทศญี่ปุ่น</u>

เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นได้พ่ายแพ้สงครามมหาเอเชียบูรพาในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ มาตรา ๙ ได้บัญญัติห้ามมีกองกำลังทหารทุกประเภท ดังนั้นประเทศญี่ปุ่นคงมีเพียงกองกำลังป้องกันตนเองภายในประเทศ (Defence Agency) ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๕๘ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยแบ่งออกเป็น ๓ หน่วยใหญ่ คือ กองกำลังป้องกันตนเองทางบก (Ground Self Defence Force) กองกำลังป้องกันตนเองทางเรือ (Maritime Self Defence) และกองกำลังป้องกันตนเองทางอากาศ (Air Self Defence Force) ซึ่งถือว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญดังกล่าว เมื่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๙ ได้กำหนดไว้เช่นนี้ ประเทศญี่ปุ่นจึงไม่มีศาลทหาร อัยการทหาร ให้อยู่ในบังคับของศาลพลเรือน และอัยการพลเรือน

๒.๑ ศาลของประเทศญี่ปุ่น

๑) ศาลฎีกา (Supreme Court) มี ๑ ศาล ตั้งอยู่ ณ กรุงโตเกียว ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ๑ นาย และผู้พิพากษาศาลฎีกา ๑๔ นาย มีเขตอำนาจศาลในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ต่าง ๆ หรือคดีที่ฟ้องตามที่ได้กำหนดไว้เป็นพิเศษในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาต่าง ๆ โดยปกติองค์คณะของผู้พิพากษาศาลฎีกาที่จะพิจารณาพิพากษาคดีใด ๆ จะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๓ นาย เว้นแต่คดีที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ หรือคดีที่ศาลฎีกาจะพิพากษากลับบรรทัดฐานของคำพิพากษาฎีกาเดิมไว้ในคดีที่ได้วินิจฉัยตีความบทบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย หรือเทศบัญญัติใด ๆ ไว้แล้ว องค์คณะของผู้พิพากษาจะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาทั้งหมด ความเห็นของผู้พิพากษาทุกนายที่ได้พิพากษาพิจารณาคดีใด ๆ จะต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร คุณสมบัติของผู้พิพากษานั้นคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้พิพากษาศาลอื่น ๆ อัยการหรือนักกฎหมายจำนวน ๑๐ นาย ส่วนอีก ๕ นาย อาจคัดเลือกจากบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นพิเศษได้ การแต่งตั้งผู้พิพากษานั้นกระทำโดยคณะรัฐมนตรี โดยมีพระมหาจักรพรรดิเป็นผู้ลงพระนาม เว้นแต่ประธานศาลฎีกาหรือคณะรัฐมนตรีเสนอเพื่อให้พระมหาจักรพรรดิทรงแต่งตั้ง ของไทยเรานั้นการแต่งตั้งตุลาการศาลทหารสูงสุด เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้นำความขึ้นกราบบังคมทูล และเมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งแล้ว จะมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ในราชกิจจานุเบกษา

๒) ศาลอุทธรณ์ (High Court) มี ๘ ศาล ตั้งอยู่ ณ เมืองใหญ่ ๆ ของประเทศญี่ปุ่น คือ กรุงโตเกียว, เมืองโอซากา, เมืองนาโกยา, เมืองฮิโรชิมา, เมืองฟูกูกา, เมืองเซนได, เมืองแซพโพโรและเมืองทากะมัทสุ นอกจากนี้ยังอาจมีศาลสาขาขึ้นภายในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์แต่ละแห่งได้อีกไม่เกิน ๖ ศาลสาขา (ของไทยเรานั้น ทั้งศาลทหารกลางของทหารและศาลอุทธรณ์ของพลเรือนต่างก็มีเพียง ๑ ศาลเท่านั้น) ประกอบด้วยประธานศาลอุทธรณ์ ๘ นาย และผู้พิพากษา

ศาลอุทธรณ์ ๒๑๙ นาย มีเขตอำนาจศาลในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลจังหวัด (District Court) หรือศาลครอบครัว (Family Court) และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวง (Summary Court) สำหรับคดีอาญา กับคดีที่คู่ความตกลงกันให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวง (Summary Court) สำหรับคดีแพ่งตรงไปยังศาลอุทธรณ์โดยไม่ผ่านศาลจังหวัด (District Court) นอกจากนี้ศาลอุทธรณ์ยังมีเขตอำนาจศาลชั้นต้นที่จะพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง, Mandamns Proceeding,Habeas Carpus วินัยผู้พิพากษา และคดีที่เกี่ยวกับกบฏ กับตรวจพิจารณาคำตัดสินของ Fair Trade Commission และ Patent Bureau โดยปกติองค์คณะของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ที่จะพิพากษาคดีใด ๆ จะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๕ นาย เว้นแต่คดีที่เกี่ยวข้องกับการกบฏและตรวจพิจารณาคำตัดสินของ Fair Trade Commission องค์คณะของผู้พิพากษาจะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๕ นาย คุณสมบัติของผู้พิพากษานั้นคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา อัยการ หรือนักกฎหมายมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี การแต่งตั้งผู้พิพากษานั้นกระทำโดยคณะรัฐมนตรี เว้นแต่ประธานศาลอุทธรณ์กระทำโดยคณะรัฐมนตรีโดยมีพระมหาจักรพรรดิเป็นผู้ลงพระนาม (ของไทยเรานั้นศาลอุทธรณ์ของทหารที่เรียกว่าศาลทหารกลางนั้น มีเพียงศาลเดียว มีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้น ส่วนการแต่งตั้งตุลาการศาลทหารกลางนั้น ก็เช่นเดียวกับการแต่งตั้งตุลาการศาลทหารสูงสุด)

๓) <u>ศาลจังหวัด</u> (District Court) มี ๔๔ ศาล ตั้งอยู่ณ จังหวัดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีศาลสาขาขึ้นภายในเขตอำนาจของศาลจังหวัดทุกแห่งได้อีกไม่เกิน ๒๔๐ ศาลสาขาประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลจังหวัด ๗๙๘ นาย และผู้ช่วยผู้พิพากษา ๓๗๙ นาย ซึ่งศาลฎีกาจะตั้งผู้พิพากษาอาวุโส ๑ นาย ในแต่ละศาลจังหวัดเป็นประธานศาลจังหวัดนั้น ๆ มีเขตอำนาจศาลชั้นต้นในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีทั่วไป เว้นแต่คดีบางประเภทที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลอื่นที่จะพิจารณาพิพากษา นอกจากนั้นยังมีเขตอำนาจชั้นอุทธรณ์ ในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งที่อุทธรณ์คำพิพากษา

ของศาลแขวง (Summary Court) โดยปกติองค์คณะของผู้พิพากษาจะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๓ นาย โดยนายหนึ่งต้องเป็นผู้พิพากษานอกนั้นอาจเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา เว้นแต่คดีบางประเภทซึ่งกำหนดให้ผู้พิพากษานายเดียวพิจารณาตัดสินหรือสั่งคดีได้ คุณสมบัติของผู้พิพากษานั้นเช่นเดียวกับศาลอุทธรณ์ ส่วนคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้พิพากษานั้น คัดเลือกจากบุคคลที่ผ่านการทดสอบกฎหมายของประเทศ ได้ปฏิบัติงานฝึกหัดทางกฎหมายหรือสถาบันค้นคว้ามาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี กับได้ผ่านการสอบคัดเลือกด้วย

๔) ศาลครอบครัว (Family Court) มี ๔๙ ศาล ตั้งอยู่ ณ จังหวัดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังอาจมีศาลสาขาขึ้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลครอบครัวทุกแห่งได้อีกไม่เกิน ๒๔๐ ศาลสาขา ประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลครอบครัว ๑๙๓ นาย และผู้ช่วยผู้พิพากษา ๑๔๙ นาย ซึ่งศาลฎีกาจะตั้งผู้พิพากษาอาวุโส ๑ นาย ในแต่ละศาลครอบครัว เป็นประธานศาลครอบครัวนั้น ๆ มีเขตอำนาจศาลชั้นต้นในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับเรื่องครอบครัว และเรื่องเยาวชน โดยปกติองค์คณะของผู้พิพากษาจะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๓ นาย โดยนายหนึ่งต้องเป็นผู้พิพากษา เว้นแต่คดีบางประเภทซึ่งกำหนดให้ผู้พิพากษานายเดียวพิจารณาตัดสินหรือสั่งคดีได้ คุณสมบัติของผู้พิพากษาและผู้ช่วยผู้พิพากษานั้นเช่นเดียวกับศาลจังหวัด ศาลครอบครัวนี้เป็นศาลพิเศษ ที่แตกต่างจากของไทย เพราะทั้งศาลทหารและศาลพลเรือนของไทยเราไม่มีศาลครอบครัว คงฟ้องร้องยังศาลแพ่งทางพลเรือนเท่านั้น

๕) ศาลแขวง (Summary Court) มี ๕๓๐ ศาล ตั้งอยู่ ณ เมืองต่าง ๆ ประกอบด้วยผู้พิพากษา ๓๓๑ นาย มีเขตอำนาจศาลชั้นต้นในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่เรียกร้องค่าเสียหายไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ เยน หรือคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๘๖, ๒๓๕, ๒๕๒ – ๒๕๖ และคดีความผิดตามกฎหมาย Second - Hand Business Law มาตรา ๒๗ – ๒๙ หรือคดีความผิดตามกฎหมาย Pawnbroer Business Law มาตรา ๓๐ – ๓๒ ส่วนคดีที่เกินอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาได้นั้นก็จะต้องส่งไปดำเนินคดีในศาลจังหวัดต่อไป โดยปกติ

องค์คณะของผู้พิพากษาจะประกอบด้วยผู้พิพากษาเพียงนายเดียว คุณสมบัติของผู้พิพากษานั้นส่วนใหญ่คัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา อัยการ หรือนักกฎหมายมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี คงมีเพียงเล็กน้อยที่คัดเลือกมาจากบุคคลทั่ว ๆ ไป การแต่งตั้งผู้พิพากษานั้นกระทำโดยคณะรัฐมนตรี เช่นกัน

การจัดห้องพิจารณาคดีอาญาในศาลต่าง ๆ

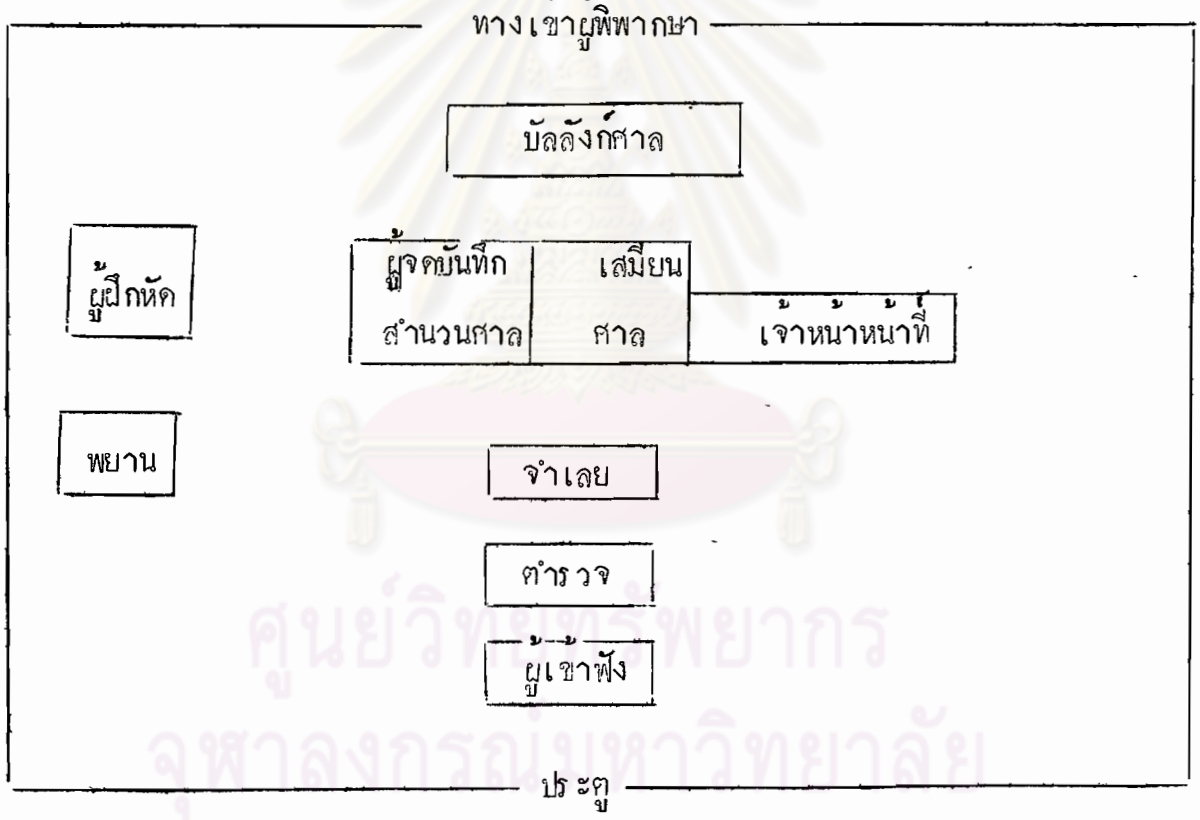

การเกษียณอายุ ผู้พิพากษาศาลฎีกาจะครบกำหนดเกษียณอายุเมื่อครบ ๗๐ ปี และผู้พิพากษาศาลอื่น ๆ จะครบกำหนดเกษียณอายุ ๖๕ ปี เว้นแต่ผู้พิพากษาศาลแขวงจะครบกำหนดเกษียณอายุเมื่ออายุครบ ๖๐ ปี (ของไทยเรานั้น ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๕ ให้ข้าราชการทุกคนเกษียณอายุเมื่อครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์)

๒.๒ กิจการอัยการของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นได้แบ่งสำนักงานอัยการออกเป็นชั้น ๆ ดังนี้ :-

๑) สำนักงานอัยการชั้นฎีกา (Supreme Public Prosecutor's Office มี ๑ แห่ง มีประธานอัยการ (Prosecutor General) เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และมีรองประธานอัยการปฏิบัติหน้าที่แทนประธานอัยการ เมื่อไม่อยู่หรือตำแหน่งว่าง สำนักงานอัยการชั้นฎีกานี้มีหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับศาลฎีกา และควบคุมบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ในสำนักงานอัยการแห่งอื่น ๆ ทุกแห่งด้วย

๒) สำนักงานอัยการชั้นอุทธรณ์ (High Public Prosecutor's Office)มีจำนวนเท่ากับศาลอุทธรณ์ แต่ละแห่งมีผู้อำนวยการ (Superintending Prosecutor) เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ มีหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับศาลอุทธรณ์แต่ละแห่งตามเขตอำนาจศาลที่มีอยู่ และควบคุมบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ในสำนักงานอัยการแห่งอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตอำนาจศาลของสำนักงานด้วย

๓) สำนักงานอัยการชั้นจังหวัด (District Public Prosecutor's Office) มีจำนวนเท่ากับศาลจังหวัด แต่ละแห่งมีหัวหน้าอัยการ (Chief Prosector) เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ มีหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับศาลจังหวัดและศาลครอบครัวแต่ละแห่งตามเขตอำนาจศาลที่มีอยู่ และควบคุมบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ในสำนักงานอัยการท้องถิ่นที่อยู่ในเขตอำนาจศาลของสำนักงานด้วย

๔) สำนักงานอัยการชั้นท้องถิ่น (Local Public Prosecutor's Office)มีจำนวนเท่ากับศาลแขวง แต่ละแห่งมีอัยการอาวุโส (Senior prosecutor) เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับศาลแขวงแต่ละแห่งตามเขตอำนาจศาลที่มีอยู่

ระดับชั้นของอัยการ อัยการมี ๒ ชั้น คือ

(๑) อัยการชั้นหนึ่ง (First Class) ได้แก่ประธานอัยการ รองประธานอัยการ ผู้อำนวยการอัยการ ซึ่งการแต่งตั้งและถอดถอนกระทำโดยพระราชบัญญัติ โดยมี

พระมหาจักรพรรดิเป็นผู้ลงพระนาม นอกจากนี้อัยการอาวุโสบางนายอาจได้รับการพิจารณาเลื่อนไปเป็นอัยการชั้นหนึ่งดังกล่าวได้

(๒) อัยการชั้นสอง (Second Class) ได้แก่อัยการนอกจากที่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นชั้นหนึ่ง ซึ่งรวมทั้งผู้ช่วยอัยการ (Assistance Prosecutor) ด้วย ซึ่งการแต่งตั้งและถอดถอนกระทำโดยคณะรัฐมนตรี

ของประเทศไทยเรานั้นทั้งอัยการศาลทหารและอัยการศาลพลเรือนมีเพียงระดับเดียวเท่านั้น

คุณสมบัติของอัยการ มี ๒ ประการ คือ

ก. คุณสมบัติของอัยการชั้นหนึ่ง โดยปกติต้องเป็นผู้ที่เคยเป็นอัยการชั้นสอง ผู้ช่วยผู้พิพากษา ผู้พิพากษาศาลแขวงหรือนักกฎหมายมาแล้วไม่น้อยกว่า ๘ ปี หรือเคยเป็นประธานหรือผู้พิพากษาศาลฎีกา หรือประธาน หรือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์มาแล้ว เป็นต้น

ข. คุณสมบัติของอัยการชั้นสอง โดยปกติต้องเป็นผู้ที่ผ่านหลักสูตรการฝึกหัดงานด้านกระบวนการยุติธรรม หรือเป็นผู้ที่เคยเป็นผู้พิพากษา หรือเป็นผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ หรือผู้ช่วยอาจารย์ ซึ่งทำการสอนวิชากฎหมายในมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี เป็นต้น สำหรับอัยการผู้ช่วยนั้นอาจเป็นผู้ที่ผ่านการสอบตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ หรืออาจเป็นผู้ที่เคยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่รัฐบาลชั้นสองมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปีก็ได้

การโยกย้ายหรือควบคุมและการอำนวยการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมอาจควบคุมและดำเนินการให้คำแนะนำ เพื่อให้อัยการปฏิบัติงานตามหน้าที่ตลอดจนมีคำสั่งโยกย้ายอัยการให้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานอัยการต่าง ๆ ได้ เพราะสำนักงานอัยการสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม

การเกษียณอายุ ประธานอัยการจะครบกำหนดเกษียณอายุเมื่ออายุครบ ๖๕ ปี และอัยการตำแหน่งอื่น ๆ จะครบกำหนดเกษียณอายุเมื่ออายุครบ ๖๓ ปี (อัยการศาลทหารและอัยการศาลพลเรือนของไทย ต่างก็ครบกำหนดเกษียณอายุเมื่ออายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์)

๒.๓ กิจการสารวัตรทหารของประเทศญี่ปุ่น

ในกองกำลังป้องกันตนเองภายในประเทศ (Defense Agency) ซึ่งได้แบ่งออกเป็น ๓ หน่วยใหญ่ คือ กองกำลังป้องกันตนเองทางบก กองกำลังป้องกันตนเองทางเรือ และกองกำลังป้องกันตนเองทางอากาศนั้น ในแต่ละกองกำลังมีหน่วยสารวัตรประจำอยู่เรียกว่า SDF Police เมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้นภายในบริเวณพื้นที่ของกองกำลังหรือบุคคลของกองกำลังเป็นผู้กระทำความผิดนั้นแล้ว การสอบสวนคดีจะกระทำโดย SDF Police ของกองกำลังนั้น ๆ ร่วมกับตำรวจท้องที่ ซึ่งถือว่าเป็นการสอบสวนร่วมกัน จะจับกุมบุคคลที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด หรือค้นสถานที่อยู่อาศัยของบุคคลดังกล่าวได้ ต่อเมื่อได้รับหมายศาลพลเรือนอนุญาตให้กระทำได้เสียก่อน เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปยังอัยการพลเรือนเพื่อดำเนินการต่อไป

กำลังทหารของสหรัฐอเมริกาในประเทศญี่ปุ่น

รัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกา และรัฐบาลแห่งประเทศญี่ปุ่น ได้ลงนาม US - Japan Status of Force Agreement ที่ Washington D.C. เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ค.ศ. ๑๙๖๐ มีทั้งสิ้น๒๘ มาตรา ในสาระสำคัญบางมาตราดังต่อไปนี้ [๑]

มาตรา ๑ ในข้อตกลงนี้ให้

ก. บุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ หมายถึงทหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในกองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศสหรัฐในดินแดนของประเทศญี่ปุ่น

---

[๑] กรมพระธรรมนูญ, รายงานประจำปี ๒๕๐๙ – ๒๕๑๐, (พระนคร : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร) หน้า ๖๒.

ข. บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร หมายถึงบุคคลสัญชาติอเมริกันที่รับจ้างรับราชการ หรืออยู่ในกองทัพสหรัฐในประเทศญี่ปุ่น ยกเว้นบุคคลที่มีภูมิลำเนาโดยปกติอยู่ในประเทศญี่ปุ่น หรือบุคคลซึ่งรวมทั้งบริษัทที่ก่อตั้งขึ้นตามกฎหมายของสหรัฐและลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว ที่มีภูมิลำเนาโดยปกติอยู่ในสหรัฐ ซึ่งได้มาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นเพียงเพื่อปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับสหรัฐ เพื่อประโยชน์ของกองทัพสหรัฐเท่านั้น ส่วนบุคคลที่มีสองสัญชาติ คือ ทั้งสหรัฐและญี่ปุ่น ซึ่งสหรัฐได้ส่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศญี่ปุ่นให้ถือว่าเป็นบุคคลที่มีสัญชาติอเมริกัน

ค. บริวาร หมายถึง

๑. คู่สมรสและบุตรที่อายุไม่เกิน ๒๑ ปี

๒. บิดามารดาและบุตรที่อายุเกิน ๒๑ ปี ของบุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ หรือของบุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร ต้องได้รับความช่วยเหลือในการยังชีพ จากบุคคลดังกล่าวเกินกว่าครึ่งหนึ่งของการยังชีพ

มาตรา ๙

๑. สหรัฐอาจส่งบุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหารหรือบริวารของบุคคลดังกล่าวเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นได้ภายใต้บังคับของมาตรานี้

๒. บุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐจะได้รับการยกเว้น ในการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง และการตรวจลงตราของประเทศญี่ปุ่น บุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร หรือบริวารของบุคคลดังกล่าว จะได้รับการยกเว้นในการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนและการควบคุมคนต่างด้าวของประเทศญี่ปุ่น แต่จะไม่ได้รับสิทธิอย่างใด ๆ ในการที่จะพำนักอยู่เป็นประจำหรือมีภูมิลำเนาในประเทศญี่ปุ่น

๓. เมื่อบุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐจะเข้าหรือออกจากประเทศญี่ปุ่น จะต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้อยู่ในความครอบครอง คือ

ก. บัตรประจำตัวซึ่งปรากฏชื่อ วัน เดือน ปีเกิด ยศ และหมายเลข ประจำตัวหน่วยงานที่สังกัดอยู่ และภาพถ่าย

ข. คำสั่งการเดินทางเฉพาะบุคคลหรือหมู่คณะ ซึ่งแสดงสถานะของบุคคลหรือหมู่คณะว่าเป็นบุคคลหรือคณะของบุคคลของกองกำลังทหารสหรัฐตามคำสั่งการเดินทางนั้น

เพื่อวัตถุในการแสดงตนระหว่างอยู่ในประเทศญี่ปุ่น บุคคลของกองกำลังทหารสหรัฐจะต้องมีบัตรประจำตัวอยู่ในความครอบครอง เพื่อให้เจ้าหน้าที่หน่วยต่าง ๆ ของประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องในการนี้ตรวจตราได้เสมอ

๔. บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร บริวารของบุคคลดังกล่าวและบริวารของบุคคลของกองกำลังทหารของสหรัฐ จะต้องมีเอกสารซึ่งออกโดยเจ้าหน้าที่สหรัฐอยู่ในความครอบครอง เพื่อแสดงสถานะของบุคคลนั้น ๆ ในเมื่อเจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นตรวจในขณะที่เข้าในประเทศหรือออกจากประเทศ หรือขณะอยู่ในประเทศ

๕. ถ้าสถานะของบุคคลที่เข้ามาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นตามข้อ ๑. ของมาตรานี้สิ้นสุดลง บุคคลนั้น ๆ ย่อมหมดสิทธิตามมาตรานี้ และเจ้าหน้าที่ของสหรัฐมีหน้าที่ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นทราบ ถ้าหากเจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นประสงค์ให้เดินทางไปจากประเทศ สหรัฐจะต้องจัดพาหนะให้เดินทางในเวลาอันสมควร โดยรัฐบาลญี่ปุ่นไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

๖. ถ้ารัฐบาลญี่ปุ่นได้ร้องขอให้ย้ายบุคคลของกองกำลังทหารสหรัฐหรือบุคคลพลเรือนในกองกำลังทหารออกไปจากประเทศ หรือได้สั่งขับไล่บุคคลที่พ้นสถานะในกองกำลังทหารสหรัฐ หรือบุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร หรือบริวารของบุคคลดังกล่าว หรือบริวารของบุคคลที่อยู่ในกองกำลังทหารสหรัฐ หรือบริวารของบุคคลพลเรือนในกองกำลังทหารแล้ว เจ้าหน้าที่ของสหรัฐจะต้องรับบุคคลดังกล่าวไว้ในดินแดนของตนเองหรือนัยหนึ่งส่งตัวออกไปให้พ้นจากประเทศญี่ปุ่น ความดังกล่าวในข้อนี้ใช้บังคับแก่บุคคลที่มิได้มีสัญชาติญี่ปุ่น และได้เข้ามาในประเทศญี่ปุ่นในสถานะเป็นบุคคลของกองกำลังทหารสหรัฐ หรือบุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร หรือบริวารของบุคคลดังกล่าวเท่านั้น

มาตรา ๑๗

๑. ภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรานี้

ก. เจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐย่อมมีสิทธิที่จะปฏิบัติการในประเทศญี่ปุ่นแก่บุคคลใด ๆ ซึ่งอยู่ใต้บังคับกฎหมายทหารของสหรัฐได้ตามที่กฎหมายสหรัฐได้บัญญัติใช้เขตอำนาจในทางคดีอาญา และวินัยไว้

ข. เจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นมีเขตอำนาจเหนือบุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร และบริวารของบุคคลดังกล่าว ในกรณีที่ความผิดนั้นได้กระทำในดินแดนของประเทศญี่ปุ่น และมีโทษตามที่กฎหมายญี่ปุ่นได้บัญญัติไว้

๒. ก. เจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐย่อมมีสิทธิที่จะปฏิบัติการตามเขตอำนาจแต่ฝ่ายเดียวแก่บุคคลซึ่งอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายของสหรัฐในความผิดต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งความผิดที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐที่มีโทษตามกฎหมายสหรัฐ แต่ไม่มีโทษตามกฎหมายประเทศญี่ปุ่น

ข. เจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นย่อมมีสิทธิที่จะปฏิบัติตามเขตอำนาจแต่ฝ่ายเดียวแก่บุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร และบริวารของบุคคลดังกล่าว ในความผิดต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งความผิดที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐที่มีโทษตามกฎหมายญี่ปุ่น แต่ไม่มีโทษตามกฎหมายของสหรัฐ

ค. เพื่อวัตถุประสงค์ของวรรคนี้ และวรรคสามของมาตรานี้ ความผิดที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐให้รวมถึง

(๑) ความผิดฐานกบฏต่อรัฐ

(๒) การวินาศกรรม การจารกรรม หรือการฝ่าฝืนกฎหมายใด ๆ อันเกี่ยวกับความลับของทางราชการของรัฐนั้น หรือความลับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันประเทศของรัฐนั้น

๓. ในกรณีที่สิทธิในการปฏิบัติการตามเขตอำนาจมีอยู่ร่วมกัน ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

ก. เจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐย่อมมีสิทธิเบื้องต้นที่จะปฏิบัติการตามเขตอำนาจแก่บุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหารในสิ่งต่อไปนี้

(๑) ความผิดใด ๆ ต่อทรัพย์สินหรือความมั่นคงของสหรัฐแต่ลำพังหรือความผิดใด ๆ ต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร หรือบริวารของบุคคลดังกล่าวแต่ลำพัง

(๒) ความผิดใด ๆ ซึ่งเกิดขึ้นโดยการกระทำหรืองดเว้นกระทำการในหน้าที่ราชการ

ข. ในกรณีความผิดอย่างอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นย่อมมีสิทธิเบื้องต้นที่จะปฏิบัติการตามเขตอำนาจ

ค. ถ้ารัฐใดซึ่งมีสิทธิเบื้องต้นตกลงใจที่จะไม่ปฏิบัติการตามเขตอำนาจ จะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้เจ้าหน้าที่ของอีกรัฐหนึ่งทราบภายในเวลาอันสมควร เจ้าหน้าที่ของแต่ละรัฐซึ่งมีสิทธิเบื้องต้นจะพิจารณาด้วยความถ้อยที่ถ้อยอาศัยในคำร้องขอของเจ้าหน้าที่ของอีกรัฐหนึ่ง ที่ขอให้สละสิทธิเบื้องต้นดังกล่าว เพราะรัฐนั้นได้พิจารณาเห็นว่าการสละสิทธินั้นเป็นเรื่องที่สำคัญโดยเฉพาะ

๔. บทบัญญัติที่ได้กล่าวไว้แล้วในมาตรานี้จะไม่ให้สิทธิอย่างใด ๆ แก่เจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐที่จะปฏิบัติการตามเขตอำนาจแก่บุคคลซึ่งมีสัญชาติญี่ปุ่นหรือพำนักอยู่ประจำในประเทศญี่ปุ่น เว้นแต่ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ

๕. ก. เจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐ และเจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจับกุมบุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร หรือบริวารของบุคคลดังกล่าว ซึ่งอยู่ในประเทศญี่ปุ่นและดำเนินการส่งตัวไปยังเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการตามเขตอำนาจดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

ข. เจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นจะแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรโดยเร็วให้เจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐทราบถึงการจับกุมบุคคลใด ๆ ในกองกำลังทหารของสหรัฐ บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร หรือบริวารของบุคคลดังกล่าว

ค. การควบคุมผู้ต้องหา ซึ่งเป็นบุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ หรือบุคคลพลเรือนในกองกำลังทหาร ในกรณีที่ประเทศญี่ปุ่นปฏิบัติการตามเขตอำนาจ ถ้าปรากฏว่าบุคคลเหล่านั้นยังอยู่ในความปกครองของสหรัฐ ก็คงให้อยู่กับสหรัฐต่อไปจนกว่าประเทศญี่ปุ่นได้ตั้งข้อหาบุคคลนั้น ๆ แล้ว

๖. ก. เจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐ และเจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในความจำเป็นแก่การสอบสวนความผิดอย่างใด ๆ เพื่อให้สำเร็จลุล่วงไป และค้นหารวบรวมพยานหลักฐาน ตลอดจนการยึดสิ่งของ และถ้าจำเป็นก็ต้องนำส่งพยานวัตถุที่เกี่ยวข้องกับความผิดนั้นด้วย การส่งพยานวัตถุนั้นฝ่ายรับจะต้องส่งคืนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งได้กำหนดไว้ด้วย

ข. เจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐ และเจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นจะแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งกันและกัน ในผลคดีซึ่งทั้งสองประเทศมีสิทธิที่จะปฏิบัติการตามเขตอำนาจร่วมกัน

๗. ก. การพิพากษาลงโทษประหารชีวิตจะไม่กระทำภายในประเทศญี่ปุ่น โดยเจ้าหน้าที่ทหารสหรัฐ ถ้าปรากฏว่าในคดีเช่นเดียวกันกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้กำหนดให้ลงโทษเช่นนั้น

ข. เจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นจะพิจารณาด้วยความถ้อยที่ถ้อยอาศัยในคำร้องขอของเจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐ เพื่อให้ช่วยเหลือในการปฏิบัติการตามคำพิพากษาให้จำคุก ซึ่งได้ตัดสินคดีโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารของสหรัฐตามบทบัญญัติของมาตรานี้ภายในดินแดนของประเทศญี่ปุ่น

๘. จำเลยซึ่งได้ถูกดำเนินคดีตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ไม่ว่าจะโดยเจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่น และผลของคำพิพากษาให้ยกฟ้องหรือลงโทษ และอยู่ในระหว่างกำลังรับโทษ หรือรับโทษครบกำหนดตามคำพิพากษานั้นหรือได้รับการอภัยโทษแล้ว จำเลยนั้นจะไม่ถูกดำเนินคดีในความผิดนั้นในดินแดนของประเทศญี่ปุ่นอีกโดยเจ้าหน้าที่ของอีกประเทศหนึ่ง อย่างไรก็ตามข้อกำหนดในวรรคนี้ไม่ใช้บังคับแก่การที่เจ้าหน้าที่ทหารของสหรัฐดำเนินคดีแก่บุคคลในกองทัพของตน

ฐานกระทำการหรือละเว้นการกระทำซึ่งฝ่าฝืนระเบียบวินัย อันเป็นความผิดทางวินัย แม้จะได้ถูกดำเนินคดีโดยเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประเทศญี่ปุ่นไปแล้ว

๔. เมื่อบุคคลในกองกำลังทหารของสหรัฐ บุคคลพลเรือนในกองกำลังทหารหรือบริวารของบุคคลดังกล่าว ถูกดำเนินคดีภายใต้เขตอำนาจของประเทศญี่ปุ่น บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิ .—

ก. ถูกดำเนินคดีโดยทันทีและโดยเร็ว

ข. ได้รับการแจ้งล่วงหน้าในการดำเนินคดี พร้อมด้วยหลักฐานความผิดต่าง ๆ ที่ฟ้องตน

ค. ไม่ถูกอ้างเป็นพยานปรักปรำตนเอง

ง. ได้รับการดำเนินการบังคับเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานที่ตนอ้าง ถ้าปรากฏว่าพยานนั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจของประเทศญี่ปุ่น

จ. มีผู้แทนทางกฎหมายตามที่ตนเลือกเพื่อต่อสู้คดี หรือมีโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือได้รับผู้แทนทางกฎหมายตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในประเทศญี่ปุ่นในขณะนั้น

ฉ. เมื่อตนเองเห็นว่าจำเป็นก็ให้จัดล่ามให้

ช. ติดต่อกับผู้แทนของรัฐบาลสหรัฐ และขอให้ผู้แทนดังกล่าวเข้าร่วมฟังการพิจารณาคดี

ฯลฯ

๒. หน่วยงาน United States Claims Service

เป็นหน่วยงานด้านกฎหมายทหารซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายต่าง ๆ ดำเนินการสอบสวนเรื่องค่าเสียหายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผน ได้ปฏิบัติงานในประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๘ เป็นต้นมา โดยแบ่งการเรียกร้องค่าเสียหายออกเป็น ๓ กรณี คือ

(๑) การเรียกร้องค่าเสียหายต่าง ๆ เกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของกองกำลังทหารสหรัฐในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นไปตาม Status of Forces Agreement หรือตามกฎหมายเรื่องค่าเสียหาย

(๒) การเรียกร้องค่าเสียหายต่าง ๆ เกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลในกองกำลังทหารสหรัฐในประเทศญี่ปุ่น

(๓) การเรียกร้องค่าเสียหายต่าง ๆ ให้กับกองกำลังทหารสหรัฐในประเทศญี่ปุ่น

ในด้านการปฏิบัติงานนั้น ได้กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นประจำสำนักงานย่อยอยู่ ๘ แห่งด้วยกัน เมื่อปรากฏว่ามีความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้น ก็จะดำเนินการสอบสวนเรื่องนั้น ๆ เสร็จแล้วส่งเรื่องการสอบสวนนั้นมาที่กรุงโตเกียว ซึ่งเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของประเทศญี่ปุ่นจะพิจารณากลั่นกรองเรื่องค่าเสียหายและความรับผิดชอบอันเกิดขึ้นจากการกระทำความเสียหายนั้น ๆ แล้วนำเรื่องเข้าประชุมพิจารณาร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ของสหรัฐกับของประเทศญี่ปุ่น เพื่อพิจารณาชี้ขาดหรือส่งเรื่องให้กองทัพสหรัฐชี้ขาดต่อไป สำหรับการเรียกร้องค่าเสียต่าง ๆ เกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลในกองกำลังทหารสหรัฐในประเทศญี่ปุ่นนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายทหารของสหรัฐมีสิทธิที่จะพิจารณากำหนดค่าเสียหาย เพื่อเป็นการทดแทนได้ดังนี้คือ เจ้าหน้าที่กฎหมายทหารที่ประจำหน่วยทหารพิจารณากำหนดได้ไม่เกินวงเงิน ๕๐๐ ดอลลาร์ หัวหน้าแผนกเรียกร้องค่าเสียหายพิจารณากำหนดได้ไม่เกินวงเงิน ๒,๕๐๐ ดอลลาร์ หัวหน้ากองเรียกร้องค่าเสียหายกรมพระธรรมนูญของเหล่าทัพพิจารณากำหนดได้ไม่เกินวงเงิน ๑๐,๐๐๐ ดอลลาร์ ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นครั้ง ๆ หนึ่ง สหรัฐได้เคยพิจารณาจ่ายค่าเสียหายให้กับราษฎรชาวญี่ปุ่นไปแล้วเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ หน่วยทหารสหรัฐได้ทำการขนส่งคลอรีน แล้วเกิดอุบัติเหตุถังคลอรีนรั่ว คลอรีนจึงไหลไปตามทุ่งนาทำให้ต้นข้าวของราษฎรชาวญี่ปุ่นได้รับความเสียหาย เจ้าหน้าที่แผนกเรียกร้องค่าเสียหายร่วมกับเจ้าหน้าที่ทางเกษตรและเจ้าหน้าที่ทางสถานทูตสหรัฐได้พิจารณากำหนดค่าเสียหายให้แก่ราษฎรชาวญี่ปุ่น ๖,๖๐๐ ดอลลาร์ โดยถือหลักผลการผลิตโดยปกติเทียบกับผลผลิตที่ได้รับเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแล้ว ผลต่างของการผลิตดังกล่าวให้ถือว่าเป็นค่าเสียหายที่ได้รับตามเรื่องนี้

ในกรณีที่ไม่อาจตกลงประนีประนอมค่าเสียหายได้ ก็ต้องนำเรื่องไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายในศาลพิเศษ คือ ศาลเรียกร้องค่าเสียหายของประเทศญี่ปุ่น (Japanese Court of Claim) ต่อไป

สรุปข้อคิดเห็นบางประการ

๑. การที่ประเทศญี่ปุ่นไม่อาจมีกองกำลังทหารป้องกันประเทศโดยเปิดเผย เนื่องจากจะขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น เป็นผลให้ประเทศญี่ปุ่นไม่อาจดำเนินการให้มีกระบวนการยุติธรรมทหาร ดังเช่นสากลประเทศปฏิบัติได้ การดำเนินการในด้านนี้จึงตกอยู่ในอำนาจของฝ่ายพลเรือนทุกประการ

๒. สถิติคดีที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นอยู่ในระดับสูงมาก แม้ประเทศญี่ปุ่นจะได้พยายามเพิ่มศาลและผู้พิพากษาขึ้นเป็นจำนวนมาก ก็คงทำให้คดีที่ค้างพิจารณาเสร็จสิ้นได้เพียงไม่เกิน ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น (ทั้งนี้ก็เนื่องจากศาลพลเรือนต้องทำหน้าที่ทั้งศาลทหารและศาลพลเรือนในเวลาเดียวกัน)

๓. สถาบันศาลและอัยการอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรมด้วยกัน อันเป็นผลให้การควบคุมวิทยาการด้านกฎหมายเป็นไปโดยทั่วถึงและเหมาะสม ซึ่งของไทยเรานั้น ศาลขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม แต่อัยการขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย ทำให้สายงานบังคับบัญชาอยู่ต่างหน่วยกัน ควบคุมไม่ทั่วถึง

๔. ข้อตกลงว่าด้วยสถานะภาพทางทหารระหว่างสหรัฐและประเทศญี่ปุ่น (Status of Forces Agreement) สมควรที่จะได้รับการศึกษาและวิจัยโดยละเอียด เพื่อให้ทราบถึงสถานะความได้เปรียบและเสียเปรียบของกิจการทหารระหว่างประเทศ

๕. การตั้งหน่วยพิจารณาค่าเสียหาย (Clains Service) ในกรณีที่มีทหารต่างชาติเข้ามาปฏิบัติการภายในประเทศนั้น จะอำนวยผลแบ่งเบาภาระการดำเนินคดีในศาลลงไป เพราะอาจประนีประนอมค่าเสียหายนั้นในขั้นเจ้าหน้าที่ได้โดยสะดวกและรวดเร็ว การบรรเทาความเสียหายของราษฎรท้องถิ่นโดยเร็วนั้น

จะเป็นการเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างประเทศทั้งสองไปในตัว เพราะประชาชนจะไม่รังเกียจกองทหารต่างประเทศ และราษฎรที่จะได้รับการพิจารณาชดใช้ค่าเสียหายด้วยความเป็นธรรม เพราะได้มีการพิจารณาโดยรอบคอบร่วมกัน โดยเจ้าหน้าที่ของทั้งสองประเทศ

๓. กิจการกระบวนการยุติธรรมทหารของประเทศเกาหลี

๓.๑ ประวัติความเป็นมาของกระบวนการยุติธรรมทหาร สาธารณรัฐเกาหลีได้มีศาลทหารบกขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ค.ศ. ๑๙๐๔ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ค.ศ. ๑๙๐๔ ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลขึ้น ในรัฐบาลชุดนี้ศาลทหารบกได้มีเขตอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาแก่ทหาร ที่สังกัดกระทรวงการสงครามแต่ระบบการนี้ได้ยุติลงในปี ค.ศ. ๑๙๑๐ เมื่อประเทศญี่ปุ่นได้ยึดครองสาธารณรัฐเกาหลี ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ สาธารณรัฐเกาหลีได้พ้นภาระการยึดครองดังกล่าว จึงได้ประกาศใช้กฎหมายซึ่งมีชื่อว่า Articles for the Korean Constabulary ขึ้นใช้บังคับเมื่อ ๑๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๖ กฎหมายฉบับนี้ได้คลอกและแปลจากกฎหมายสหรัฐที่ชื่อว่า " Articles of War" นั่นเอง ต่อมาในวันที่ ๕ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๘ ก็ได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวและประกาศใช้ใหม่เรียกว่า " Articles for the Government of the Korean Constabulary และ " Articles for the Korean Cast Guard" ในกฎหมายเหล่านี้ได้แบ่งศาลทหารชั้นต้นออกเป็น ๓ ระดับ คือ General Court - Martial, Special Court-Martial และ Summery Court-Martial และคงใช้บังคับเรื่อยมาจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ซึ่งได้มีกฎหมายใหม่ประกาศใช้บังคับจนกระทั่งปัจจุบันดังต่อไปนี้ .-

๑) "Military Penal Code" (ประมวลกฎหมายอาญาทหาร) ได้ประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๖๒ เป็นกฎหมายสาระบัญญัติว่าด้วยการกำหนดฐานความผิดและอัตราโทษต่าง ๆ

๒) "Military Administrative Penal Code" ; ได้ประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๖๒ เป็นกฎหมายว่าด้วยข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการบังคับตามคำพิพากษา

๓) "Court - Martial Law" ได้ประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๖๒ เป็นกฎหมายสบัญญัติว่าด้วยการสอบสวนความผิดอาญาทหาร การฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา การพิจารณาของศาลทหาร การปฏิบัติหน้าที่ของ Convening Authority และการอุทธรณ์ไปยังศาลสูง

๓.๒ กรมพระธรรมนูญทหารบก ตั้งอยู่ ณ กรุงเซอูล มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการศาลทหาร อัยการทหาร นายทหารพระธรรมนูญ และกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับกฎหมายของกองทัพบก มีเจ้ากรมพระธรรมนูญทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ มีรองเจ้ากรมพระธรรมนูญทหารบก ๒ นาย แบ่งหน่วยงานออกเป็นกองต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑) กองการศาลอุทธรณ์ทหาร (Office of Court of Military Appeal) มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการศาลอุทธรณ์ทหารซึ่งมีอยู่เพียง ๑ ศาล ณ กรุงเซอูล ทำการพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์ขึ้นมาจากศาลทหารชั้นต้น

๒) กองการศาลทหารชั้นต้น (Office of Common Court - Martial) มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการศาลทหารชั้นต้น ซึ่งตามกฎหมาย "Courts - Martial Law" นั้นได้กำหนดให้มี Common Court - Martial ประจำหน่วยทหารต่าง ๆ คือ ที่กองบัญชาการกองทัพบกจำนวน ๑ ศาล กองบัญชาการกองทัพที่ ๑ จำนวน ๑ ศาล กองบัญชาการกองทัพที่ ๒ จำนวน ๑ ศาล Logistical Base Command จำนวน ๑ ศาล หน่วยทหารของกองทัพที่ ๑ จำนวน ๒๒ ศาล จังหวัดทหารบกของกองทัพที่ ๒ จำนวน ๓ ศาล Combat Arms Combimed Training Command จำนวน ๑ ศาล 2nd Recruits Trainina Center จำนวน ๑ ศาล Capital Security Command จำนวน ๑ ศาล

๓) กองการอัยการชั้นอุทธรณ์ มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์

๔) กองการอัยการชั้นต้น มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการดำเนินคดีในศาล Common Court - Martial

๕) กองตรวจพิจารณาคำพิพากษาศาล (Office of Sentence Reviews) มีหน้าที่ตรวจพิจารณาสำนวนของศาลว่าดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

๖) กองการปกครอง (Administrative Office) มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการปกครองและธุรการทั่วไป

๗) กองบริการทางกฎหมาย (Legal Service Division) มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการทางกฎหมายแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของกองทัพบก หรือกระทรวงกลาโหม ปัญหากฎหมายที่ได้ส่งมาให้พิจารณา

๘) กองเรียกร้องค่าเสียหาย (Claims Divisions) มีหน้าที่ดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหาย เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ตลอดจนให้คำแนะนำในทางกฎหมายเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหายแก่บุคคลที่สังกัดในกองทัพบก

๙) กองลดโทษ (Clemency Division) มีหน้าที่พิจารณาดำเนินการเรื่องราวการขอลดโทษให้แก่นักโทษทหารบก ซึ่งได้รับโทษอยู่ตามคำพิพากษาแล้วรายงานขออนุมัติจากประธานาธิบดี ในขณะนี้กรมพระธรรมนูญทหารบกมีอัตรานายทหารฝ่ายกฎหมายอยู่รวม ๒๔๗ อัตรา แต่คงมีนายทหารบรรจุอยู่จริงเพียง ๙๓ นายเท่านั้น ซึ่งทำให้ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายให้ลุล่วงไปได้ ทั้งนี้เพราะการขาดแคลนกำลังพล ซึ่งมีสาเหตุมาจากบุคคลที่สำเร็จการศึกษากฎหมายแล้วไม่ประสงค์จะเข้ารับราชการในกรมพระธรรมนูญทหารบก เนื่องจากการประกอบอาชีพทางกฎหมายนอกกรมพระธรรมนูญทหารบกนั้น มีรายได้ดีกว่ามากและอิสระด้วย กระพระธรรมนูญทหารบกจึงได้หาทางแก้ไขโดยร่างกฎหมายใหม่ขึ้น เพื่อที่จะกำหนดให้ผู้ที่ผ่านการสอบ

เป็นเนติบัณฑิตแล้ว จะต้องรับราชการทหารในกรมพระธรรมนูญทหารบกเป็นเวลา ตั้งแต่ ๕ ถึง ๑๐ ปี แต่กฎหมายฉบับนี้กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ

๓.๓ การพิจารณาคดีของศาลทหารในเวลาปกติ เมื่อศาลทหารชั้นต้นได้พิพากษาคดีแล้ว สำนวนของศาลจะถูกส่งไปยังเพื่อพิจารณารับรองอีกครั้ง หลังจากนั้นอัยการทหารหรือจำเลยอาจอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ทหารและศาลฎีกาพลเรือนได้ ศาลฎีกาพลเรือนนั้นถือว่าเป็นศาลสูงสุด และขั้นสุดท้ายที่จะพิจารณาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลทหารตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ วรรค ๒ ได้บัญญัติไว้

การพิจารณาคดีของศาลทหารในเวลาไม่ปกติ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ วรรคสามได้บัญญัติไว้ว่า ห้ามไม่ให้มีการอุทธรณ์คดีที่เกิดขึ้นในเวลาสงครามหรือในบริเวณที่มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกในเวลาฉุกเฉิน (Emergency Martial Law) ดังนั้นคำพิพากษาของศาลทหารชั้นต้น (Common Court - Martial) ซึ่งได้ผ่านการพิจารณารับรองโดย Convening Anthority แล้วจึงถึงที่สุด ไม่อาจอุทธรณ์ฎีกาต่อไปได้ ส่วนเขตอำนาจในการพิจารณาคดีนั้นเป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎอัยการศึก

Convening Anthority . โดยปกติไม่มีอำนาจก้าวก่ายความเห็นของศาลทหาร แต่มีอำนาจในอันที่จะพิจารณาลดกำหนดโทษตามคำพิพากษาลงได้ โดยปกติเจ้าหน้าที่นี้แต่งตั้งจากนายทหารของกรมพระธรรมนูญนั่นเอง

กระบวนการดำเนินคดีอาญาในศาลทหาร เมื่อเจ้าพนักงานได้สอบสวนคดีอาญาเสร็จแล้ว ต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปยังอัยการทหารต่อไป อัยการทหารจะต้องพิจารณาสั่งคดี (ฟ้อง หรือไม่ฟ้อง หรือส่งคดีไปยังอัยการแห่งอื่น) ภายใน ๑๐ วัน แล้วส่งเรื่องให้ Convening Anthority ตรวจพิจารณารับรองในขั้นดำเนินคดีในศาลชั้นต้น (Common Court - Martial) นั้น เมื่อศาลได้พิพากษาคดีแล้วจะต้องส่งสำนวนของศาลไปยัง Convening Anthority ซึ่ง Convening Anthority จะต้องพิจารณารับรองคำพิพากษาภายใน ๑๐ วัน ในการนี้

อาจจะพิจารณาลดกำหนดโทษตามพิพากษาลงได้ หลังจากนั้นจำเลยหรืออัยการทหารอาจยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ทหาร ณ ศาลทหารชั้นต้นได้ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ Convening Anthority ได้รับรองคำพิพากษาแล้ว เมื่อศาลทหารชั้นต้นได้สั่งรับอุทธรณ์แล้ว ให้ส่งอุทธรณ์นั้นไปยังกองการอัยการชั้นต้น ซึ่งอัยการชั้นต้นจะต้องรวบรวมรายงานการพิจารณาคดีในศาลทหารชั้นต้นนั้นส่งไปยังกองการอัยการชั้นอุทธรณ์ภายใน ๗ วัน ซึ่งอัยการชั้นอุทธรณ์จะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๕ วัน แล้วยื่นอุทธรณ์นั้นต่อศาลอุทธรณ์ทหาร ศาลอุทธรณ์ทหารอาจสั่งให้หยุดอุทธรณ์นั้นได้ ถ้าปรากฏว่าอุทธรณ์นั้นปราศจากเหตุผลที่เพียงพอ หากอุทธรณ์นั้นมีเหตุผลเพียงพอศาลอุทธรณ์ทหารก็จะพิจารณาคดีนั้นต่อไป หรือสั่งให้ส่งคดีนั้นไปยังศาลทหารชั้นต้นเพื่อพิจารณาใหม่ถ้าปรากฏว่ามีพยานหลักฐานสำคัญที่จะมีผลเปลี่ยนการลงโทษหรืออัตราโทษตามคำพิพากษาศาลทหารชั้นต้น อำนาจหน้าที่ของ " Convening Anthority" ในอันที่จะพิจารณารับรองคำพิพากษาของศาลทหารชั้นอุทธรณ์ก็เป็นไปเช่นเดียวกับศาลทหารชั้นต้น ในกรณีที่มีการฎีกาคดีจากศาลอุทธรณ์ทหารไปยังศาลฎีการพลเรือนนั้น จำเลยหรืออัยการทหารอาจยื่นฎีกาต่อศาลฎีกาพลเรือน ณ ศาลอุทธรณ์ทหารได้ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ Convening Anthority ได้รับรองคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ทหารแล้ว ศาลอุทธรณ์ทหารจะต้องส่งอุทธรณ์นั้นไปยังกองการอัยการชั้นอุทธรณ์ภายใน ๑๔ วัน ซึ่งอัยการชั้นอุทธรณ์จะต้องรวบรวมเรื่องส่งไปยังกรมการอัยการพลเรือน (Attorney General's Office) ภายใน ๗ วัน ซึ่งพนักงานอัยการจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๑๔ วัน แล้วยื่นฎีกานั้นต่อศาลฎีกาพลเรือน ศาลฎีกาพลเรือนซึ่งเป็นศาลสูงสุดของศาลทหารก็จะดำเนินกระบวนพิจารณาและพิพากษาคดีต่อไป

๓.๔ <u>การชดใช้ค่าเสียหายของรัฐบาล</u> เนื่องจากได้มีกฎหมายกำหนดการชดใช้ค่าเสียหายของรัฐบาลไว้ (Governmental Indemnity Law) ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลซึ่งรวมทั้งทหารได้กระทำละเมิด เป็นเหตุให้ราษฎรหรือทรัพย์สินของราษฎรเสียหาย ราษฎรนั้น ๆ อาจจะทำคำร้องขอชดใช้ค่าเสียหายยื่นต่อคณะกรรมการชดใช้ค่าเสียหาย (Board Of Compensation) เพื่อพิจารณา

ประมีประนอมค่าเสียหาย แทนที่จะดำเนินคดีในศาลแพ่งได้ ระบบการนี้ได้กำหนดให้มีขึ้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือราษฎรผู้ซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐบาลให้ได้รับการชดใช้ค่าเสียหายโดยเร็ว เพื่อเป็นการบรรเทาทุกข์ของราษฎรผู้เคราะห์ร้าย ในปัจจุบันนี้ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการชดใช้ค่าเสียหายตามหน่วยทหารต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และมี Special and Central Board of Compensation อยู่ที่กระทรวงกลาโหม ส่วนคณะกรรมการนั้นคัดเลือกจากนายทหารสังกัดกรมพระธรรมนูญ และนายทหารสังกัดส่วนราชการที่ควรเกี่ยวข้องในการนี้

๓.๕ <u>การเรือนจำทหาร</u> (The Army Reformatory)

ได้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๙ มีสาขา ๑ แห่งอยู่ที่เมืองปูซาน ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ชั้นสัญญาบัตร ๒๒ นาย ชั้นประทวน ๒๘๓ นาย หัวหน้าผู้คุม ๒๖ นาย ผู้คุม ๓๓๑ นาย มีนักโทษรวมอยู่ทั้งสิ้น ๓,๔๔๙ นาย ซึ่งเป็นนักโทษทหารที่ถูกจำคุกอยู่ตามคำพิพากษา และผู้ต้องขังที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มีหน้าที่ควบคุมและคุมขังนักโทษหรือผู้ต้องขังของทางราชการทหารทุกประเภท ยกเว้นบุคคลที่ถูกลงโทษและปลดออกจากทางราชการทหาร กับบุคคลที่ถูกจำคุกเกินกว่า ๖ ปี ซึ่งจะต้องถูกส่งไปคุมขังยังเรือนจำพลเรือน การให้นักโทษหรือผู้ต้องขังทำงานนั้น ทางเรือนจำได้กำหนดให้ดำเนินกิจการ เช่น เลี้ยงไก่ ทำฟาร์ม ทำอุปกรณ์เครื่องก่อสร้างต่าง ๆ เช่น ตั้งเตาเผาอิฐ เป็นต้น ให้แก่ทางราชการกองทัพบก นอกจากนั้นให้เย็บเสื้อผ้าแจกจ่ายนักโทษหรือผู้ต้องขังภายในเรือจำเอง และให้ช่วยเหลือราษฎรในหมู่บ้านใกล้เคียง เช่น แจกยา หรือซ่อมถนนหนทาง และให้ซ่อมตลิ่งชายฝั่งแม่น้ำกับสร้างเขื่อนกั้นน้ำเพื่อการชลประทานของทางราชการด้วย

๓.๖ <u>กิจการกระบวนการยุติธรรมพลเรือน</u>

๒.๖.๑ <u>กิจการศาล</u> สาธารณรัฐเกาหลีได้แบ่งศาลออกเป็น ๕ ประเภท คือ

๑) <u>ศาลฎีกา</u> (Supreme Court)

มี ๑ ศาล ตั้งอยู่ ณ กรุง Seoi ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ๑ นาย และ

ผู้พิพากษาศาลฎีกา ๑๒ นาย มีเขตอำนาจศาลในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่ฎีกาคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ต่าง ๆ หรือคดีที่ฎีกาคำพิพากษาของศาลจังหวัดหรือศาลครอบครัว หรือคดีที่ฎีกาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในการพิจารณาคดีครั้งที่สอง หรือคดีอื่น ๆ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ให้อยู่ในเขตอำนาจศาลฎีกา และคดีที่ฎีกาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ทหาร โดยปกติองค์คณะของผู้พิพากษาศาลฎีกาที่จะพิจารณาพิพากษาคดีใด ๆ จะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลไม่น้อยกว่า ๓ นาย เว้นแต่คดีที่ศาลจะต้องวินิจฉัยว่ากฎหมาย คำสั่ง กฎข้อบังคับขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือคำสั่ง กฎข้อบังคับขัดต่อกฎหมาย หรือคดีที่ศาลจะพิพากษากลับบรรทัดฐานของคำพิพากษาฎีกาเดิม ในคดีที่ได้วินิจฉัยตีความบทบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญ กฎหมาย คำสั่ง กฎข้อบังคับหรือคดีที่ศาลฎีกาเห็นไม่สมควรจะพิจารณาพิพากษาโดยองค์คณะ ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษา ๓ นาย แล้วองค์คณะในการพิจารณาคดีดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของผู้พิพากษาศาลฎีกาทั้งหมด

๒) <u>ศาลอุทธรณ์</u> (Appellate Court)

มี ๓ ศาล ตั้งอยู่ ณ กรุง Scol และเมือง Taegn, Kwangju ประกอบด้วยประธานศาลอุทธรณ์ ๓ นาย และผู้พิพากษาอื่น ๆ มีเขตอำนาจศาลในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาศาลจังหวัด ศาลสาขาหรือศาลครอบครัว หรือคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ดังกล่าวในการพิจารณาคดีทั้งสอง หรือคดีอื่น ๆ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ให้อยู่ในเขตอำนาจศาลอุทธรณ์ นอกจากนี้ศาลอุทธรณ์ยังมีเขตอำนาจศาลชั้นต้นที่จะพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการด้วย โดยปกติองค์คณะของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ที่จะพิจารณาพิพากษาคดีใด ๆ จะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๓ นาย

๓) <u>ศาลชั้นต้น</u> แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ

ก. <u>ศาลจังหวัด</u> (District Court)

มี ๑๐ ศาล ตั้งอยู่ ณ กรุง Scol และเมือง Chunchou, Chongjoo, Taejun, Taegn, Pusan, Kwangjn, Chunjn, Jagjn เฉพาะที่กรุง Seol นั้น

ได้แบ่งเป็น Seol Civil District Court และ Seol Criminal District Court มีเขตอำนาจศาลชั้นต้นในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีทั่วไป เว้นแต่คดีบางประเภทที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลอื่นที่จะพิจารณาพิพากษา โดยปกติองค์คณะของผู้พิพากษาศาลจังหวัดที่จะพิจารณาคดีใด ๆ จะประกอบด้วยผู้พิพากษาเพียงนายเดียว เว้นคดีแพ่งที่ทุนทรัพย์เกินกว่า ๒๐๐,๐๐๐ วอน หรือคดีอาญาซึ่งจำเลยอาจต้องรับโทษประหารชีวิต หรือจำคุกเกินกว่า ๑ ปี หรือคดีที่คู่ความคัดค้านผู้พิพากษา หรือคดีที่กฎหมายอื่น ๆ กำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัด องค์คณะของผู้พิพากษาจะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๓ นาย

ข. <u>ศาลสาขา</u> (Branch Court)

มี ๓๕ ศาล ตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาล ศาลจังหวัดแต่ละแห่ง มีเขตอำนาจพิจารณาคดีมโนสาเร่ที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลแต่ละแห่งตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

นอกจากนี้ยังมีศาลพิเศษซึ่งมีสภาพเป็นศาลชั้นต้นอีก เช่น Juvenile Court เป็นต้น

๔) <u>ศาลครอบครัว</u> (Family Court)

มีเพียง ๑ ศาลเท่านั้น ตั้งอยู่ ณ กรุง Seol ส่วนในเมืองอื่น ๆ ศาลจังหวัด (District Court) ปฏิบัติหน้าที่เป็นศาลครอบครัวด้วย มีเขตอำนาจศาลชั้นต้นในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและคดีอื่น ๆ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยปกติองค์คณะของผู้พิพากษาศาลครอบครัวจะพิจารณาพิพากษาคดีใด ๆ จะประกอบด้วยผู้พิพากษาเพียงนายเดียว เว้นแต่คดีที่คู่ความคัดค้านผู้พิพากษาหรือคดีกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลครอบครัว องค์คณะผู้พิพากษาจะต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๓ นาย นอกจากนี้ศาลครอบครัวโดยองค์คณะผู้พิพากษา ๓ นาย ยังปฏิบัติหน้าที่พิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์ในคดีที่ผู้พิพากษาศาลครอบครัวนั้น ๑ นาย ได้พิจารณาหรือสั่งคดีไปแล้วด้วย (ประเทศเกาหลีมีศาลครอบครัวเช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น ส่วนประเทศไทยเรานั้นคดีเกี่ยวกับครอบครัว ต้องฟ้องร้องยังศาลแพ่ง)

การจัดห้องพิจารณาคดีอาญาในศาลต่าง ๆ

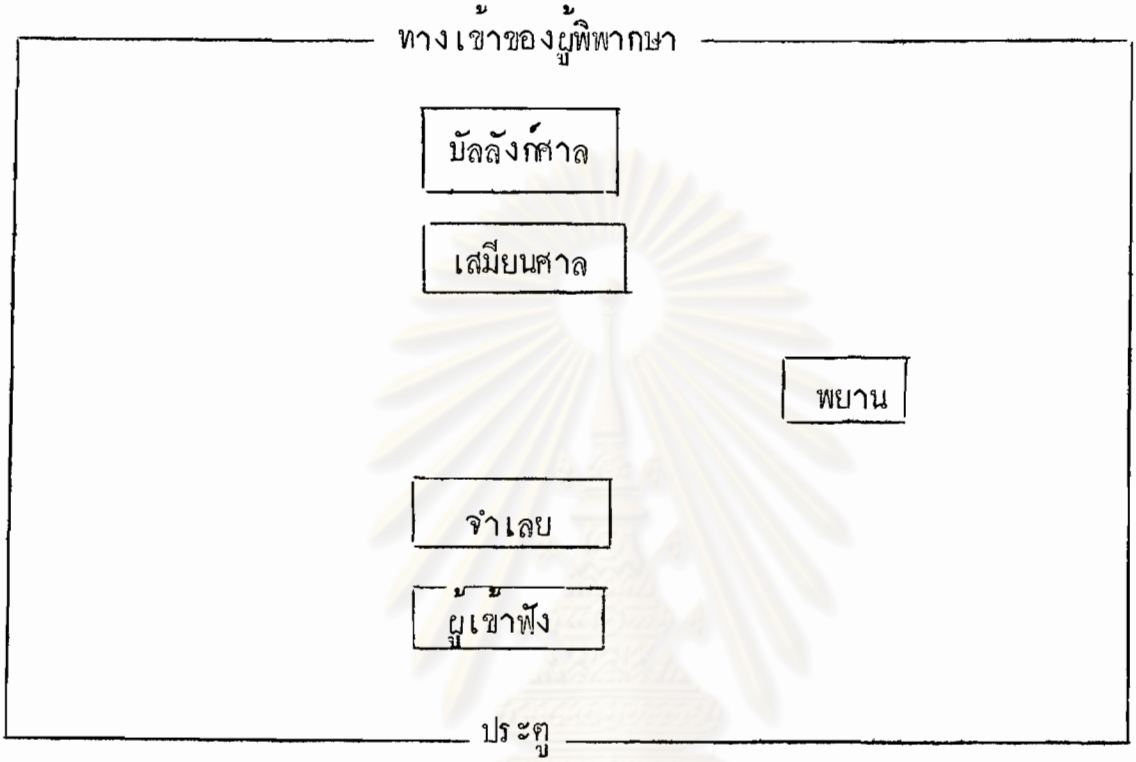

๓.๖.๒ <u>กิจการอัยการ</u> สาธารณรัฐเกาหลีได้แบ่งสำนักงานอัยการออกเป็น ๓ ชั้น คือ ชั้นฎีกา (Attorney General's Office) ชั้นอุทธรณ์ (High Public Prosecutor's Office)และชั้นต้น ซึ่งแยกออกเป็น ๒ ระดับ คือ District Public Prosecutor's Office กับ Branch Public Prosecutor's Office มีจำนวนเท่ากับศาลทุกประการ อัยการแต่ละแห่งก็มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีของศาลนั้น ๆ โดยปกติเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการสอบสวนคดีอาญาแล้ว ก็จะส่งสำนวนการสอบสวนนั้น ๆ ให้อัยการตามเขตอำนาจเพื่อพิจารณาสั่งคดีต่อไป (ตำรวจไม่มีอำนาจทำความเห็นสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องแต่อย่างใด) หากอัยการพิจารณาเห็นว่าสำนวนการสอบสวนยังไม่สมบูรณ์ ก็จะสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ (พนักงานสอบสวน) ดำเนินการสอบสวนพิจารณาเพิ่มเติมหรือหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ โดยปกติอัยการจะต้องสั่งคดีภายใน ๑๐ วัน นับแต่

วันที่ได้รับสำนวนการสอบสวนแล้ว ในกรณีที่อัยการมีความเห็นสั่งฟ้อง การดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป หากอัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องก็ต้องส่งสำนวนการสอบสวนนั้นพร้อมความเห็นไปยังอัยการซึ่งมีระดับเหนือกว่า เช่น Branch public prosecutor ส่งไปยัง District Public Prosecutor หรือ District Public Prosecutor ส่งไปยัง High Public Prosecutor เป็นต้น เพื่อพิจารณาสั่งคดีต่อไป การสั่งคดีนี้ให้ถือว่าถึงที่สุดในชั้น High Public Prosecutor

<u>สรุปข้อคิดเห็นบางประการ</u>

๑. การที่กรมพระธรรมนูญทหารบกสาธารณรัฐเกาหลี แบ่งส่วนราชการโดยมีกองเรียกร้องค่าเสียหาย (Claims Division) เพื่อดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับเรื่องเรียกค่าเสียหาย เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ตลอดจนให้คำแนะนำในทางกฎหมายเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหายแก่บุคคลที่สังกัดในกองทัพบกนั้น ย่อมเป็นผลให้การเรียกร้องค่าเสียหายเป็นไปตามมาตรฐานไม่ลักลั่นกัน และยังเป็นการบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลสังกัดในกองทัพบกอีกด้วย เพราะการให้คำแนะนำในทางกฎหมายเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหายนั้นโดยปกติก็คือการทำหน้าที่ เช่น ทนายความนั่นเอง ส่วนกองลดโทษ (Clemency Division) ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาดำเนินการเรื่องราวการขอลดโทษให้แก่นักโทษทหารบก ซึ่งรับโทษอยู่ตามคำพิพากษานั้น ย่อมเป็นผลให้การพิจารณาลดโทษให้แก่นักโทษเป็นไปในระดับเดียวกันและสม่ำเสมอ เพราะอาจควบคุมสถิติงานด้านนี้ได้เนื่องจากเป็นราชการส่วนกลาง

๒. กรมพระธรรมนูญทหารบก สาธารณรัฐเกาหลี มีอัตรากำลังพลสูงมากถึง ๒๔๗ อัตรา ซึ่งโดยหลักการ ก็อาจปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงไปโดยเรียบร้อยทุกประการได้ แต่จากทางปฏิบัติต้องประสบปัญหาการขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติงานอย่างมาก คือมีเจ้าหน้าที่บรรจุอยู่จริงเพียง ๔๓ นาย เพราะบุคคลที่สำเร็จการศึกษากฎหมายแล้วไม่ประสงค์จะเข้ารับราชการทหาร เพราะการประกอบอาชีพมีรายได้ดีกว่ามาก ปัญหานี้เป็นปัญหาเดียวกับกรมพระธรรมนูญของไทย การพิจารณา

ดำเนินการแก้ไขเรื่องนี้ โดยพิจารณาออกกฎหมายบังคับให้บุคคลที่ศึกษาจน สำเร็จเป็นเนติบัณฑิตต้องรับราชการทหารตามเวลาที่กำหนดไว้นั้นอาจจะไม่ได้รับผลเต็มที่ เพราะเป็นการบังคับให้บุคคลต้องรับราชการ ฉะนั้น การขาดแคลนกำลังพลของหน่วยทหารฝ่ายกฎหมายนั้น น่าจะพิจารณาหาทางแก้ไขโดยการปรับปรุงวิทยฐานะ เงินเดือน ยศ และการสวัสดิการมากกว่า เพื่อให้มีฐานะใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับการประกอบอาชีพอย่างอื่นดังเช่นบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ได้บรรจุนายทหารเหล่าพระธรรมนูญในชั้นยศ ร.อ. เป็นต้น

๓. กระบวนการดำเนินคดีอาญาในศาลทหารของสาธารณรัฐเกาหลีนั้น Convening Authority มีส่วนพิจารณาสำนวนศาลภายหลังที่ศาลได้พิพากษาแล้วด้วย อันเป็นผลทำให้คำพิพากษาของศาลยังไม่เด็ดขาด เพราะอาจจะมีการลดกำหนดโทษตามคำพิพากษาลงได้ หน่วยงานนี้หากจะพึงมีก็น่าที่จะได้กำหนดให้เป็นส่วนราชการที่สังกัดอยู่กับศาลทหาร และพิจารณาตรวจสำนวนศาลก่อนที่ศาลจะพิจารณาคดี

๔. การที่สาธารณรัฐเกาหลีได้มีกฎหมายกำหนดการชดใช้ค่าเสียหายของรัฐบาลไว้ (Governmental Indemnity Law) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลซึ่งรวมทั้งทหารได้กระทำละเมิด เป็นเหตุให้ราษฎรหรือทรัพย์สินของราษฎรเสียหาย โดยให้คณะกรรมการชดใช้ค่าเสียหาย (Board of Compensation) เป็นผู้มีหน้าที่พิจารณาประนีประนอมค่าเสียหาย แทนที่จะให้ราษฎรไปฟ้องร้องดำเนินคดีในศาลแพ่งนั้น ย่อมเป็นผลให้ราษฎรได้รับการชดใช้ค่าเสียหายโดยเร็ว อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ราษฎรได้อย่างดียิ่ง

๕. การที่เรือนจำทหารของสาธารณรัฐเกาหลีได้กำหนดให้นักโทษ หรือผู้ต้องขังดำเนินกิจการ : เช่น เลี้ยงไก่ ทำฟาร์ม ทำอุปกรณ์เครื่องก่อสร้างต่าง ๆ เช่น ตั้งเตาเผาอิฐเองให้แก่ข้าราชการกองทัพบก ตลอดจนเย็บเสื้อผ้าแจกจ่ายนักโทษหรือผู้ต้องขังภายในเรือนจำเอง และให้ช่วยเหลือราษฎรในหมู่บ้านใกล้เคียง เช่น แจกยาหรือซ่อมถนนหนทาง กับซ่อมตลิ่งชายฝั่งแม่น้ำ และสร้างเขื่อนกั้นน้ำเพื่อการชลประทานของทางราชการนั้น นับได้ว่าเป็นการจัดใช้แรงงานนักโทษหรือผู้ต้องขัง

ให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการหรือส่วนรวม และเป็นการแบ่งเบาภาระงบประมาณของแผ่นดิน

๔. กิจการกระบวนการยุติธรรมทหาร ของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)

๔.๑ ประวัติความเป็นมาของกระบวนการยุติธรรมทหาร สาธารณรัฐจีนได้เริ่มมีกฎหมายทหารเมื่อประมาณสี่พันหกร้อยปีมาแล้ว ในสมัยนั้น Hwang - ti ได้ทำสงครามกับ Chi - yu ที่เมือง Cho Lo จึงได้ประกาศใช้กฎข้อบังคับทหาร (Military Regulation) ต่อมาเมื่อมีการสถาปนาสาธารณรัฐจีนขึ้น รัฐบาลก็ได้ประกาศใช้กฎข้อบังคับอาญาทหารบก (Army Criminal Regulation) กฎข้อบังคับอาญาทหารเรือ (Navy Criminal Regulation) และกระบวนการพิจารณาตัดสินคดีทหารบก (Army Judgement Procedure) ขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญห้ามนายทหารชั้นผู้ใหญ่ลงอาญาตามความสมัครใจ และกำหนดให้มีการพิจารณาตัดสินคดีตามบทบัญญัติของกฎหมาย ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๒๘ ได้ประกาศใช้กฎหมายอาญาทหาร (Penal Law for the Armed Forces) ในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ ได้ประกาศใช้กฎหมายพิจารณาคดีทหาร (Trial Law for the Armed Forces) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๒ ได้ประกาศใช้กฎข้อบังคับโดยย่อสำหรับการพิจารณาคดีทหารในระหว่างเวลาสงคราม (Brief Regulations for Trial for War - time Armed Forces) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ได้ประกาศใช้กระบวนการเพื่อจัดการคดีตามกฎหมายทหาร (Method for Handling Military Law Cases) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อจำกัดในการพิจารณาคดีทหาร (Statue of Limitations for Military Trials) ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ได้ประกาศใช้กฎหมายทหารในระหว่างการสงคราม (War - time Military Law) ในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ ได้ประกาศกระบวนการเพิ่มเติมเพื่อการพิจารณาคดีอาญาโดยสถาบันทางทหาร (Supplementary Method for Hearing Criminal Cases by Military Organization)

ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้แบ่งอำนาจศาลและอัยการไว้ด้วย ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ได้ประกาศใช้กระบวนการ เพื่อการคัดเลือกนักกฎหมายในการพิจารณาคดีอาญาโดยสถาบันทางทหาร (Method for selecting Lawyers in Criminal Cases Tried by Military Organizations) ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ได้ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการพิจารณาคดีทหาร (Military Trial Law) ซึ่งคล้ายกับประมวลยุติธรรมทหารของสหรัฐอเมริกา

๔.๒ กระบวนการยุติธรรมทหารปัจจุบัน ปรากฏดังต่อไปนี้

๑) Military Trial Organization เทียบได้กับกรมพระธรรมนูญของไทย คือ สถาบันซึ่งมีอำนาจตั้งศาลทหาร เพื่อพิจารณาพิพากษาคดี แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ

ก. Lower Military Trial Organization ได้แก่สถาบันดังต่อไปนี้ .-

(๑) Army Headquarters

(๒) Divisional Headquarters

(๓) Independent Brigade Headquarters

(๔) Naval and Air Force Military District Headquarters

(๕) สถาบันทางทหารซึ่งอยู่ในระดับเดียวกันที่ได้กล่าวไว้ใน (๑) ถึง (๔)

(๖) Hsien (county) governments หรือสถาบันทางทหารซึ่งอยู่ในระดับเดียวกัน ซึ่งได้รับการอนุมัติหรือรับรองโดย Supreme Military Trial Organization . ให้พิจารณาคดีทหารในระหว่างเวลาสงคราม

ข. Higher Military Trial Organization (Higher MTO) ได้แก่สถาบันดังต่อไปนี้ .-

(๑) General Headquarters of the Army, Navy and Air Force หรือสถาบันทางทหารซึ่งอยู่ในระดับเดียวกัน รวมทั้ง

(๒) ในระหว่างเวลาสงครามหน่วยทหารสูงสุดในท้องถิ่นหรือหน่วยทหารปกครองท้องถิ่นที่เทียบเท่า ซึ่งได้รับการอนุมัติหรือรับรองให้พิจารณาคดีทหารโดย Supreme Military Trial Organization Provincial Garrison Command Headquarters

ก. Supreme Military Trial Organization

(Supreme MJO) ได้แก่กระทรวงกลาโหม

๒) เขตอำนาจตั้งศาลทหารของ Military Trial Organization

โดยปกติ Military Trial Organization ต่าง ๆ ย่อมมีเขตอำนาจตั้งศาลชั้นต้นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่จำเลยเป็นทหารประจำการ เว้นแต่คดีที่จำเลยเป็นนายทหารชั้นนายพลหรือเทียบเท่า หรือบุคคลพลเรือนที่สังกัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งเทียบเท่านายทหารชั้นนายพล และนายทหารกองหนุนซึ่งเคยมียศชั้นนายพล Supreme Mulitary Trial Organization เท่านั้น เป็นผู้มีอำนาจตั้งศาลทหารเพื่อพิจารณาคดีบุคคลดังกล่าวในคดีอาญาซึ่งจำเลยเป็นทหารนอกประจำการและถูกพิจารณาคดีในศาลทหารนั้น Military Trial Organization ที่มีเขตอำนาจศาลทหารได้แก่ Military Trial Organization ที่อยู่ในเขตที่ความผิดอาญานั้นได้กระทำลงหรือจำเลยมีถิ่นที่อยู่หรือพบตัวจำเลยนั้นในคดีอาญาที่มีผู้กระทำความผิดหลายคน และ Military Trial Organizations หลายแห่งมีเขตอำนาจตั้งศาลทหารร่วมกันแล้ว เขตอำนาจตั้งศาลทหารในกรณีดังกล่าวให้เป็นไปดังนี้

(๑) ในกรณีที่ Military Trial Organization ซึ่งมีเขตอำนาจตั้งศาลทหารร่วมกันนั้นอยู่คนละระดับกัน ให้เขตอำนาจตั้งศาลทหารเป็นของระดับที่สูงกว่า

(๒) ในกรณีที่ Military Trial Organization ซึ่งมีเขตอำนาจตั้งศาลทหารร่วมกันนั้นอยู่ในระดับเดียวกัน ให้เขตอำนาจตั้งศาลทหารเป็น Military Trial Organization นิษฐานขั้นต้นว่าเป็นผู้มีอำนาจตั้งศาลทหารก่อน หากมีจำนวนหลายแห่งและไม่อาจตกลงกันได้แล้ว ให้ส่งประเด็นข้อโต้เถียงนั้นไปยัง Military Trial Organization ซึ่งมีระดับที่สูงกว่าเพื่อพิจารณาชี้ขาด

๓) ศาลทหาร (Court - Martial) ได้แบ่งออกเป็น ๒ ชั้น ดังนี้

(๑) ศาลทหารชั้นต้น (Trial Court) มี ๓ ชนิดคือ

ก. Summary Taial Court เทียบเท่าศาลจังหวัดทหารของไทย มีตุลาการพระธรรมนูญเพียงนายเดียวเป็นองค์คณะ

ข. Common Trial Court เทียบเท่าศาลมณฑลทหารของไทย มีตุลาการ ๓ นาย เป็นองค์คณะ

ค. Superior Trial Court เทียบเท่าศาลทหารกรุงเทพของไทย มีตุลาการ ๕ นาย เป็นองค์คณะ

ส่วนเรื่องอำนาจในการตั้งศาลดังกล่าวนั้น Military Trial Organization ทุกแห่งเป็นผู้มีอำนาจตั้งศาล Summary Trial Court และ Common Trial Court ส่วน Supreme Military Trial Organization เป็นผู้มีอำนาจตั้งศาล Superior Trial Court

ตุลาการศาลนั้นมีทั้งตุลาการพระธรรมนูญ และตุลาการที่เป็นนายทหารจากหน่วยทหารต่าง ๆ แต่ตุลาการที่เป็นนายทหารจากหน่วยทหารนั้น ๆ จะต้องมีจำนวนไม่เกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนตุลาการทั้งหมดในคดีที่ศาลสั่งรวมการพิจารณาคดีด้วยกันนั้น ประธานตุลาการต้องมียศไม่น้อยกว่าจำเลย

(๒) ศาลทหารชั้นสูงสุด (Appellate Court - Martial) มี ๒ ชนิด คือ

ก. Common Appellate Court เทียบได้กับศาลทหารกลางของไทย มีตุลาการ ๓ นาย เป็นองค์คณะ

ข Superior Apellelate Court เทียบได้กับศาลทหารสูงสุดของไทย มีตุลาการ ๕ นาย เป็นองค์คณะ

ส่วนเรื่องอำนาจในการตั้งศาลดังกล่าวนั้น Higher Military Trial Organization และ Supreme Military Trial Organization เป็นผู้มีอำนาจตั้งศาล Common Appellate Court ส่วน Supreme Military Trial Organization เป็นผู้มีอำนาจตั้งศาล Superior Appellate Court

ตุลาการศาลนั้นมีทั้งตุลาการพระธรรมนูญและตุลาการที่เป็นนายทหารจากหน่วยทหารต่าง ๆ

นอกจากศาลทหารชั้นสูงสุด ๒ ชนิดดังกล่าวแล้ว ยังมีศาลทหารชั้นสูงสุดพิเศษของไทยเราไม่มีศาลทหารลักษณะนี้ (Extra - ordinary Trial Court-Martial) อีกศาลหนึ่ง ซึ่ง Supreme Military Trial Organization เป็นผู้มีอำนาจตั้งศาลนี้ขึ้นตามคำร้องขอของหัวหน้ากองยุทธการทหาร เพื่อพิจารณาที่ศาลทหารได้พิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่ปรากฏในภายหลังว่า การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหารดังกล่าวเป็นไปโดยฝ่าฝืนกฎหมาย การพิจารณาคดีในศาลนี้อาจจะลงโทษจำเลยให้หนักขึ้นไม่ได้ ตุลาการศาลนั้นมีนายทหารชั้น ยศ พ.อ. หรือชั้นนายพล ๕ นาย เป็นองค์คณะ

๔) อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของศาลทหาร (Jurisdiction of Court - Martial)

ก. Summary Trial Court ศาลนี้เทียบได้กับศาลจังหวัดทหารของไทย มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาดังนี้

(๑) พลทหารหรือเทียบเท่า ซึ่งได้กระทำความผิดอาญา ที่อัตราโทษจำคุกไม่ถึงตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

(๒) นายทหารชั้นประทวน หรือนายทหารชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่า ซึ่งได้กระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป

ข. Common Trial Court ศาลนี้เทียบได้เท่ากับศาลทหารของไทย

(๑) พลทหารหรือเทียบเท่า ซึ่งได้กระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกถึงตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

(๒) นายทหารชั้นประทวน หรือนายทหารชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่า ซึ่งได้กระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป

(๓) นายทหารชั้นนายพัน หรือเทียบเท่าซึ่งได้กระทำความผิดอาญา

ค. Superior Trial Court ศาลนี้เทียบได้เท่ากับศาลทหารกรุงเทพ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่จำเลยเป็นนายทหารชั้นนายพล หรือเทียบเท่า

อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาแก่ พลทหาร นายทหารชั้นประทวน นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการนั้น ถือว่าเป็นเช่นเดียวกับทหารประจำการ ส่วนเชลยศึกและข้าศึกที่ยอมจำนนนั้นให้ถือว่าเป็นเช่นเดียวกับพลทหาร

ง. Common Appellate Court เทียบได้กับศาลทหารกลาง (ซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้น) มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในชั้นอุทธรณ์ต่อไปนี้

(๑) พลทหารหรือเทียบเท่าซึ่งได้ถูกศาลทหารชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือต่ำกว่านั้น

(๒) นายทหารชั้นประทวน และนายทหารชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่า ซึ่งได้ถูกศาลทหารชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกหรือต่ำกว่านั้น

(๓) นายทหารชั้นนายพัน หรือเทียบเท่า ซึ่งได้ถูกศาลทหารชั้นต้นพิพากษาจำคุกต่ำกว่า ๗ ปี

(๔) นายทหาร และพลทหาร ซึ่งได้ถูกศาลทหารพิพากษาไม่มีความผิดให้ยกโทษจำคุก ให้รอการลงโทษ หรือให้ยกฟ้อง

Common Appellate Court ซึ่งตั้งโดย Higher Military Trial Organization พิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาทหารชั้นต้น ซึ่งตั้งโดย Lower Military

Trial Organization ส่วน Common Appellate Court ซึ่งตั้งโดย Supreme Military Trial Organization พิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาศาลทหารชั้นต้น ซึ่งตั้งโดย Higher Military Trial Organization

จ. Superior Appellate Court เทียบได้กับศาลทหารสูงสุดของไทย มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในชั้นอุทธรณ์นอกเหนือจาก Common Appellate Court

๕) กระบวนการพิจารณาคดีของศาลทหาร

ก. อำนาจอิสระของศาลทหาร ศาลทหารย่อมมีอำนาจในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีโดยอิสระ คำพิพากษาของศาลจะต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร และจะต้องได้รับอนุมัติโดยผู้มีอำนาจตั้งศาลก่อนดำเนินการบังคับตามคำพิพากษา เว้นแต่คำพิพากษาของ Superior Appellate Court จะต้องได้รับอนุมัติโดยประธานาธิบดี ถ้าหากผู้ที่อนุมัติคำพิพากษาไม่เห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาศาลดังกล่าว ก็อาจส่งเรื่องไปให้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ต่อไป

ข. ทนายจำเลย เพื่อการคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่จำเลย กฎหมายจึงได้บัญญัติไว้ให้จำเลยมีสิทธิเลือกแต่งตั้งทนายได้ ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงของจำเลย ตัวแทน คู่สมรส หรือญาติสืบสายโลหิตในลำดับไม่เกินกว่า ๓ ชั้นของจำเลย ก็มีสิทธิแต่งตั้งทนายให้จำเลยได้ด้วย สำหรับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป ซึ่งจำเลยไม่มีทนายของตนเอง ตุลาการพระธรรมนูญในคดีนั้นจะแต่งตั้งทนายแผ่นดิน (Public Defender) ให้แก่จำเลย

ค. การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย โดยปกติศาลจะต้องกระทำการพิจารณาคดีเปิดเผย เว้นแต่คดีที่เกี่ยวกับความลับในการป้องกันประเทศและคดีที่เกี่ยวกับเกียรติทหาร ให้พิจารณาคดีลับได้

ง. <u>การพิจารณาคดีใหม่</u> หลังจากที่ศาลทหารได้พิพากษาลงโทษจำเลยเสร็จเด็ดขาดแล้ว อาจมีการร้องขอให้มีการพิจารณาคดีใหม่ เพื่อประโยชน์ของจำเลยได้ ถ้าหากปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานใหม่ คำร้องขอดังกล่าวนี้อาจกระทำโดยอัยการทหาร จำเลย ผู้บังคับบัญชาโดยตรงของจำเลย ตัวแทน หรือคู่สมรสของจำเลย ในกรณีที่จำเลยเป็นบุคคลวิกลจริต คู่สมรส หรือญาติสืบสายโลหิตในลำดับไม่เกินกว่า ๓ ชั้น ของจำเลย หรือญาติของคู่สมรสของจำเลยไม่เกินกว่า ๒ ชั้น หรือหัวหน้าครอบครัวของจำเลยอาจเป็นผู้ยื่นคำร้องขอได้

๖) <u>อัยการทหาร</u> (Military Prosecutro)ใน Military Trial Drganizationแต่ละแห่ง มีอัยการทหารประจำอยู่ ทำหน้าที่พิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีอาญาทหารทั่วไปตลอดจนดำเนินคดีในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจด้วย

๗) <u>กิจการสายงานฝ่ายกฎหมายทหารที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม</u> แบ่งหน่วยงานออกเป็นดังนี้

(๑) <u>Military Law Bureau</u> แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ กอง คือ

ก. กองอัยการทหาร

ข. กองการศาลทหาร

ค. กองอำนวยการ

มีหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนและดำเนินคดีทหารที่สังกัดหน่วย ขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม หรือนายทหารชั้นนายพลของทุกเหล่าทัพ ให้คำแนะนำและการพิจารณาปัญหากฎหมายแก่กองทัพต่าง ๆ ควบคุมและสั่งการเกี่ยวกับนายทหารเหล่าพระธรรมนูญที่ประจำอยู่ในส่วนราชการอื่น ๆ ควบคุมกิจการที่คุมขัง และควบคุมการให้วิทยาการแก่นายทหารเหล่าพระธรรมนูญ ซึ่งได้แก่โรงเรียนนายทหารเหล่าพระธรรมนูญนั่นเอง นอกจากนั้นยังมีหน้าที่วางแผนดำเนินงานให้ความอนุเคราะห์แก่ข้าราชการทหาร โดยจัดหาทนายให้ในกรณีที่ข้าราชการนั้น ๆ และครอบครัวเป็นความในศาลพลเรือน โดยมิต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

(๒) Military Appeals Bureau แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ กอง คือ

ก. กองอัยการทหารชั้นอุทธรณ์

ข. กองการศาลทหารชั้นอุทธรณ์

ค. กองอำนวยการ

นอกจากนี้ยังมีแผนกพิจารณาคดีใหม่อีก ๔ แผนกด้วย มีหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีที่อุทธรณ์ขึ้นมา และคดีที่พิจารณาในศาลทหารชั้นสูงสุดพิเศษ (Extra-ordinary Trial Court - Martial) ด้วย

๘) กิจการสายงานฝ่ายกฎหมายที่ประจำอยู่ในส่วนราชการอื่น ๆ ในกองทัพบก, กองทัพเรือ, กองทัพอากาศ, Combined Services, Garrison Commands และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เทียบเท่าจะมีกองพระธรรมนูญประจำอยู่ โดยแบ่งออกเป็นอีก ๔ แผนก คือ แผนกอัยการทหาร แผนกศาลทหาร แผนกอำนวยการ และแผนกนายทหารพระธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจในด้านกฎหมายทหาร

๙) โรงเรียนนายทหารเหล่าพระธรรมนูญ (Military Law School)

(๑) ประวัติ โรงเรียนนายทหารเหล่าพระธรรมนูญนี้สังกัดกระทรวงกลาโหม ได้เปิดดำเนินงานเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ เพื่อทำการฝึกสอนบุคคลให้มีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะบรรจุเป็นนายทหารเหล่าพระธรรมนูญ และเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพของนายทหารเหล่าพระธรรมนูญประจำการและกองหนุน

(๒) การแบ่งส่วนราชการ มีผู้บัญชาโรงเรียนชั้นยศพลตรี เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และมีรองผู้บัญชาการโรงเรียนซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าควบคุมการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่โรงเรียน แบ่งส่วนราชการไว้ดังนี้

ก. Training Division

ข. Administrative Division

ค. Comptroller 's Office

ง. Students Group and Service Company

จ. Political Warefare Department

(๓) หลักสูตรการศึกษา ได้แบ่งไว้ดังต่อไปนี้

ก. การศึกษาประจำ (Regular Education) แบ่งออกเป็น

๑. หลักสูตรประจำ (Cadet Course) กำหนดให้ใช้เวลาการศึกษามีกำหนด ๔ ปี นักเรียนที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้ต้องเป็นชายที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมชั้นสูง (High School เมื่อศึกษาสำเร็จแล้วจะได้รับปริญญาตรีทางกฎหมายจากกระทรวงศึกษาธิการ และได้รับยศร้อยตรีจากกระทรวงกลาโหม เมื่อผ่านการสอบโดยสถาบัน Examination Yuan แล้วจะได้รับการบรรจุเข้าเป็นนายทหารเหล่าพระธรรมนูญต่อไป หลักสูตรนี้มีโครงการศึกษาดังนี้

Military Basic Training มีกำหนดเวลาศึกษา ๓ เดือน เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ในกิจการทหารเบื้องต้น และให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ สง่าผ่าเผย เหมาะสมที่จะเป็นทหาร

Professional Training ศึกษาต่อจาก Military Basic มีกำหนดเวลาศึกษา ๔๕ เดือน จะต้องผ่านการสอบในวิชาต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า ๑๔๒ Credits.

Visiting Troops มีกำหนดเวลาการศึกษา ๒ อาทิตย์ เพื่อเยี่ยมหน่วยทหารต่าง ๆ เพื่อให้เห็นประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ในการบรรจุเข้ารับราชการทหารต่อไป

Visiting Legal Units มีกำหนดเวลาการศึกษา ๒ อาทิตย์ เพื่อเยี่ยมหน่วยงานกฎหมายต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในด้านการปฏิบัติงานต่อไป

Anti Communist Indoctrination Seminar มีกำหนดเวลาการศึกษา ๒ อาทิตย์ เพื่อให้ทราบถึงระบบวิธีการต่อต้านคอมมิวนิสต์

๒. หลักสูตรนายทหารกองหนุนเหล่าพระธรรมนูญ (JA Reserve offisers Course) กำหนดให้ใช้เวลาการศึกษามีกำหนด ๓ เดือน เพื่อกองทัพจะได้มีทหารกองหนุนเหล่าพระธรรมนูญที่มีความรู้ ความสามารถไว้เพียงพอเมื่อถึงคราวจำเป็น เช่น ระดมพล เป็นต้น นักเรียนที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้เป็นนายทหารกองหนุนที่สำเร็จการศึกษาวิชากฎหมายจากมหาวิทยาลัยกฎหมายของพลเรือน หลักสูตรนี้มีโครงการศึกษาโดยให้การศึกษาอบรมด้านกฎหมายทหาร และกฎข้อบังคับของทางราชการทหาร ตลอดจนการปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรมทหาร

ข. การศึกษาเพิ่มเติม (Refresher Training) ได้แบ่งออกเป็น ๒ หลักสูตร คือ Basic Course และ Advanced Course กำหนดให้ใช้เวลาการศึกษามีกำหนด ๕ – ๖ เดือน นักเรียนที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรทั้งสองนี้ ได้แก่นายทหารเหล่าพระธรรมนูญประจำการ การฝึกอบรมนี้เพื่อเพิ่มพูนและฟื้นฟูความรู้ในสายกิจการกระบวนการยุติธรรมทหาร

ค. หลักสูตรการศึกษาเร่งรัด (Short - Term training) กำหนดให้ใช้เวลาการศึกษาระยะสั้น นักเรียนที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้เป็นนายทหารที่เป็นผู้จดบันทึกสำนวนศาลและเจ้าหน้าที่จากที่คุมขัง (Guard - House)

(๔) เจ้าหน้าที่ผู้ทำการสอน มีศาสตราจารย์ประจำจำนวน ๕ นาย และอาจารย์จำนวน ๑๐ นาย นอกจากนั้นยังเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ เช่น ศาลฎีกา และข้าราชการเหล่าพระธรรมนูญ เป็นต้น มาเป็นผู้บรรยายพิเศษ

(๕) <u>ห้องสมุดและการอำนวยความสะดวกในการศึกษา</u>

มีห้องสมุดไว้ให้สำหรับการค้นคว้าศึกษา มีหนังสือกฎหมายประจำห้องสมุด ๒๑,๐๕๔ เล่ม ซึ่งได้จากการจัดซื้อหรือจากความช่วยเหลือของสำนักงานกฎหมายอเมริกัน American Legal Communities และมูลนิธิเอเชีย Asia Foundations ในส่วนการอำนวยความสะดวกในการศึกษานั้น ได้มีศาลสำหรับฝึกหัด (Moot Court) และห้องเรียนพิเศษ ซึ่งมีเครื่องฉายภาพนิ่ง เครื่องบันทึกเสียงไว้พร้อม

๑๐) <u>ที่คุมขัง</u> (Guard House) หน่วยทหารพระธรรมนูญทุกแห่งมีที่คุมขังทหารผู้กระทำผิดอยู่ในความดูแลและรับผิดชอบ มีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมนิสัยผู้ต้องขังหรือนักโทษให้กลับตัว และให้การศึกษา หรือวิชาชีพ เพื่อส่งกลับเข้าเข้ารับราชการทหารหรือเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติสืบต่อไป ซึ่งปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) <u>การปกครองบังคับบัญชา</u> มีผู้บังคับการ และรองผู้บังคับการ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบที่คุมขังโดยตรง

(๒) <u>การรับตัวผู้ต้องขัง</u> เมื่อเจ้าหน้าที่รับตัวผู้ต้องขังหรือนักโทษไว้แล้ว ให้จัดการบันทึก ชื่อ อายุ ที่อยู่ อาชีพ ตรวจสิ่งของที่ตัวผู้ต้องขัง หากมีเงินหรือทรัพย์สินมีค่าให้ยึดเก็บรักษาไว้ ให้แพทย์ตรวจร่างกายผู้ต้องขัง พิมพ์ลายนิ้วมือ เปลี่ยนเสื้อผ้าโดยใช้แบบฟอร์มของทางราชการ มอบกฎข้อบังคับของที่คุมขังให้แก่ผู้ต้องขัง

(๓) <u>การเยี่ยมผู้ต้องขัง</u> ให้เยี่ยมได้เฉพาะในวันพฤหัสบดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นก็ให้ผู้บังคับการ มีอำนาจอนุญาตให้เยี่ยมเป็นพิเศษได้

(๔) <u>การเลี้ยงอาหาร</u> จัดเลี้ยงผู้ต้องขังวันละ ๓ มื้อ โดยคำนึงถึงอาหารที่เป็นประโยชน์ และจำเป็นอันเพียงพอแก่ร่างกาย และมีอาหารพิเศษในโอกาสวันฉลองต่าง ๆ

(๕) <u>การอาบน้ำและการออกกำลังกาย</u> ให้ผู้ต้องขังอาบน้ำเย็น และน้ำอุ่นได้ตามเวลาที่กำหนด และให้ออกกำลังกายบริหารทุกเช้า

(๖) <u>ร้านค้า</u> มีร้านค้าจำหน่ายสิ่งของที่จำเป็นให้แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งที่คุมขังได้จัดซื้อมาในราคาถูก

(๗) <u>การพักผ่อนหย่อนใจ</u> เพื่อให้ผู้ต้องขังมีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ ที่คุมขังจึงได้จัดบริการให้แก่ผู้ต้องขังไว้หลายชนิด เช่น ในด้านการกีฬา มีการเล่นหมากรุก หมากฮอร์ส แบตมินตัส ปิงปอง ในด้านการบันเทิง มีโทรทัศน์ ภาพยนตร์ทัศนศึกษา ในด้านการสุขาภิบาล มีห้องปฐมพยาบาล ห้องตรวจโรค ห้องผ่าตัด ห้องพักคนไข้ ในด้านการศึกษา มีการสอบอบรมความประพฤติ การสอนทางวิทยุกระจายเสียง การสอนเรื่องการเมือง และความร้ายกาจของลัทธิคอมมิวนิสต์ คำสอนของประธานาธิบดีเจียงไคเช็ค การอภิปรายเรื่องความจริงของชีวิต ในด้านห้องสมุดมีหนังสือให้อ่านมากกว่า ๔ พันเล่ม

(๘) <u>การดำเนินกิจการและการทำงานของผู้ต้องขัง</u> เนื่องจากในบริเวณที่คุมขังมีกิจการใหญ่อยู่ถึง ๕ ประเภท จึงให้ผู้ต้องขังทำงานในโรงงานเหล่านั้นดังต่อไปนี้

ก. <u>โรงเรียนซักรีด</u> มีเครื่องมือซัก อบผ้า และรีดอย่างทันสมัย โดยใช้ระบบไฟฟ้าทั้งสิ้น ดำเนินกิจการโดยรับซักรีดเสื้อผ้าทั่วไป มีสถานที่รับ – ส่งเสื้อผ้าอยู่ ๑๐ แห่ง รับซักรีดเสื้อผ้าวันละไม่ต่ำกว่า ๕ พันชิ้น

ข. <u>โรงงานตัดเสื้อผ้า</u> มีเครื่องมือตัดผ้า และจักรเย็บผ้าทันสมัย ดำเนินกิจการตัดเย็บเสื้อผ้าให้แก่กองทัพและผู้ต้องขังด้วย

ค. <u>กิจการวิศวกรรมโยธา</u> มีเครื่องมือทันสมัย ดำเนินกิจการสำรวจพื้นที่ เขียนแบบแปลน เลื่อยและไสไม้ ก่อสร้างสถานที่ของทางราชการต่าง ๆ เช่น สร้างตึก Staff Training Center และตึกที่ทำการของ Taiwan Garrison Command General Head- สร้างหอประชุมของที่คุมขัง สร้าง -quarters ห้องพักอาศัยให้แก่ครอบครัวของเจ้าหน้าที่ที่คุมขัง สร้างเขื่อนกั้นน้ำที่หมู่บ้าน Ching - tan เป็นต้น

ง. <u>กิจการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์</u> มีการเพาะปลูกมัน ถั่วและเลี้ยงสุกร เป็นต้น

จ. <u>กิจการหัตถกรรม</u> มีการทำตุ๊กตา สิ่งของที่ระลึกสำหรับชาวต่างประเทศ แกะสลักต่าง ๆ ผมปลอม เทียนไข ภาพเขียนบนเปลือกไข่และภาพวาดต่าง ๆ

จากกิจการดังกล่าว ที่คุมขังมีรายรับประมาณปีละ ๑๕ ล้านบาท เป็นค่าใช้จ่ายเสียประมาณ ๘ ล้านบาท คงเหลือเงินเป็นเงินกำไรและส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินประมาณ ๗ ล้านบาท

(๙) <u>การปล่อยตัว</u> เมื่อผู้ต้องขังได้รับโทษครบกำหนดหรือได้รับการอภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษแล้ว ผู้บังคับการจะทำการสนทนาและสอบถามผู้ต้องขังนั้นเป็นการส่วนตัว เพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่พึงจะมีในอนาคต การอาชีพ แล้วให้สาบานตนว่าจะเชื่อฟังคำสั่งของประธานาธิบดี จะประพฤติตนเป็นพลเมืองดี และจะให้ความร่วมมือกับทางราชการเพื่อต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ต่อไป จากนั้นผู้บังคับการจะมอบเอกสารการปล่อยตัวให้ผู้ต้องขังด้วย

(๑๐) <u>การลดโทษและการอภัยโทษ</u> ตามกฎหมายว่าด้วยการอภัยโทษประธานาธิบดีมีอำนาจที่จะพิจารณาให้การลดโทษหรืออภัยโทษได้ ในโอกาสที่มีพิธีฉลองวันสำคัญของชาติ หรือในกรณีที่ผู้ต้องขังได้กระทำความดีความชอบในระหว่างที่ต้องคุมขังอยู่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่คุมขังจะเสนอรายงานตามลำดับชั้นจนถึงประธานาธิบดีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

<u>สรุปข้อคิดเห็นบางประการ</u>

๑. ศาลทหารของสาธารณรัฐจีนนั้น ตั้งโดย Military Trial Organization ที่มีเขตอำนาจซึ่งได้แก่หน่วยราชการต่าง ๆ ของกระทรวงกลาโหมนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในเมื่อมีความจำเป็นของทางราชการทหาร ก็อาจแต่งตั้งศาลทหารขึ้นในท้องถิ่นต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้พิจารณาพิพากษาคดีไปได้ จากระบบการนี้จึงเป็นผลให้

ศาลทหารชั้นสูงสุดกระจายไปอยู่ ณ ที่ต่าง ๆ ของประเทศได้ด้วย อันจะอำนวยความสะดวกในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ซึ่งแตกต่างกับศาลทหารของประเทศไทยที่มีศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุดอยู่ในส่วนกลาง และศาลทหารชั้นต้นนั้นในทุกจังหวัดทหาร (เว้นจังหวัดทหารที่ตั้งกองบัญชาการมณฑลทหาร) มีศาลจังหวัดทหาร ๑ ศาล กับในทุกมณฑลทหาร (เว้นมณฑลที่ตั้งศาลทหารกรุงเทพ) มีศาลมณฑลทหาร ๑ ศาล กับศาลทหารกรุงเทพ และศาลทหารประจำหน่วยทหาร ซึ่งเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้บัญญัติไว้

๒. คำพิพากษาศาลทหารของสาธารณรัฐจีนนั้น ยังไม่เสร็จเด็ดขาด เพราะจะต้องให้ผู้มีอำนาจตั้งศาลอนุมัติคำพิพากษาก่อนดำเนินการบังคับตามคำพิพากษา สำหรับคำพิพากษาของ Superior Appellale Court ต้องได้รับอนุมัติโดยประธานาธิบดีเช่นกัน ทำให้คำพิพากษาของศาลทหารไม่สักดิ์สิทธิ์เด็ดขาด แต่ก็อาจเป็นประโยชน์ในด้านการปกครองทหาร

๓. การที่สาธารณรัฐจีนกำหนดให้มีการพิจารณาคดีใหม่เพื่อประโยชน์ของจำเลยหลังจากที่ศาลทหารได้พิพากษาลงโทษจำเลยเสร็จเด็ดขาดแล้ว ถ้าหากปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงหรือได้พยานหลักฐานมาใหม่นั้น เป็นเรื่องการให้ความคุ้มครองและความเป็นธรรมแก่จำเลย กรณีอาจเกิดขึ้นได้เช่นศาลลงโทษจำเลยผิดตัว หรือพบพยานหลักฐานที่แท้จริงในภายหลังอันอาจทำให้จำเลยมิใช่ผู้กระทำผิดได้ เป็นต้น

๔. การที่สาธารณรัฐจีนกำหนดให้มีศาลทหารชั้นสูงสุดพิเศษอีกศาลหนึ่ง (Extra-ordinary Trial Court-Martial) เพื่อพิจารณาคดีที่ศาลทหารได้พิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่ปรากฏในภายหลังว่าการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหารดังกล่าวเป็นไปโดยฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ย่อมเป็นการให้ความคุ้มครองและความเป็นธรรมแก่จำเลย เพราะศาลทหารชั้นสูงสุดพิเศษนี้อาจจะเพิกถอนคำพิพากษาศาลทหารครั้งก่อนได้

๕. การที่กระทรวงกลาโหมสาธารณรัฐจีนตั้งโรงเรียนนายทหารเหล่าพระธรรมนูญขึ้น เพื่อผลิตนายทหารเหล่าพระธรรมนูญเอง ฝึกสอนนายทหารกองหนุนเหล่าพระธรรมนูญเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ เมื่อทางราชการจำเป็นต้องให้กลับเข้ารับราชการอีก และให้การศึกษาเพิ่มเติมแก่นายทหารเหล่าพระธรรมนูญประจำการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพของนายทหารเหล่าพระธรรมนูญนั้น นับได้ว่าเป็นการวางนโยบายเพื่อขจัดปัญหาการขาดแคลนกำลังพลของนายทหารเหล่าพระธรรมนูญด้วย และเป็นการดำเนินงานตามระบบสากลประเทศ

๖. การที่สาธารณรัฐจีนได้กำหนดให้ที่คุมขังดำเนินกิจการคือ โรงงานซักรีด โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า วิศวกรรมโยธา เพาะปลูก และหัตถกรรมนั้น นับได้ว่าเป็นการจัดใช้แรงงานผู้ต้องขังให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการและส่วนรวม และเป็นรายได้ของแผ่นดินปีละถึง ๘ ล้านบาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย